

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Miroslav Hudec

Maření spravedlnosti a související trestné činy

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Maření spravedlnosti a související trestné činy vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 107 626 znaků včetně mezer.

Ve Šlapanicích dne 23. 3. 2022

Miroslav Hudec

Na tomto místě bych chtěl poděkovat doc. JUDr. Filipu Ščerbovi, Ph.D. za vedení mé práce, jeho čas, všechny cenné rady, připomínky a ochotu, kterou mi po celou dobu věnoval.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí.....	7
2.1. Důkazní prostředek.....	7
2.2. Podstatný význam pro rozhodnutí.....	8
2.3. Dotčená rozhodnutí.....	9
2.4. Pokračující trestný čin a souběhy § 347a.....	14
2.4.1. § 347a odst. 1.....	15
2.4.2. § 347a odst. 2.....	17
2.5. Vytvoření již jednou existujícího pramene důkazu.....	17
2.6. Zásada Nemo tenetur se ipsum accusare ve srovnání s výše uvedeným.....	18
3. Trestání případů vyřčení nepravdy před vyjmenovanými orgány a uvádění nepravdy před orgány veřejné moci obecně.....	20
3.1. Srovnání s § 345 TrZ.....	20
3.2. Srovnání s § 346 TrZ.....	21
3.2.1. Znalci.....	21
3.2.2. Svědci.....	26
3.3. Srovnání s § 347 TrZ.....	27
3.4. Srovnání s § 348 TrZ.....	29
3.5. Srovnání s § 350 TrZ.....	30
3.6. Nepravdivá tvrzení účastníků civilního soudního řízení.....	31
4. Vybrané aspekty § 347a odst. 2.....	33
4.1. Rozšíření § 347a odst. 2.....	33
4.1.1. § 348.....	34
4.1.2. § 350.....	35
4.2. Forma úmyslu.....	37
5. Zničení pramene důkazu.....	41
5.1. Slovensko.....	41
5.2. Ničení pramenů důkazu za současné právní úpravy.....	42
5.3. Zavedení trestnosti.....	43
6. Dopad § 347a na výkon advokacie.....	46
6.1. § 347a odst. 1.....	46
6.2. § 347a odst. 2.....	48
7. Závěr.....	50
8. Seznam použitých zdrojů.....	52
9. Shrnutí.....	54
10. Summary.....	55
11. Klíčová slova.....	56
12. Key words.....	57

1. Úvod

Jak již název napovídá, budu se ve své práci věnovat trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku (zákonu č. 40/2009 Sb., dále jen „TrZ“) a dále souvisejícími trestnými činy dle § 345, § 346, § 347 TrZ.

Rozhodl jsem se svou diplomovou prací věnovat této problematice, jelikož maření spravedlnosti je trestný čin v naší právní úpravě poměrně nový, s účinností od ledna 2019, a tudíž není ani mnoho odborné literatury či judikatury, která je při rozhodování orgánů činných v trestním řízení tolik důležitá. Zahrnout do této práce i související trestné činy se poté již nabízelo, jelikož s trestným činem maření spravedlnosti mohou často velmi úzce souviset.

Nejprve bych se rád zaměřil na užití slov „důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí“. Jednak se tedy zaměřím na slovní spojení „důkazní prostředek“, jelikož se domnívám, že se může jednat o nesprávně zvolený pojem. Dále se chci zaměřit na otázku, zda existují nějaké znaky či kritéria, sloužící ke zjištění, zda má daný důkaz podstatný význam pro rozhodnutí a tudíž může splňovat znaky § 347a odst. 1. Současně bych rád stanovil, zda se tato skutková podstata vztahuje kromě rozhodnutí meritorních i na rozhodnutí procesní. Nakonec se zaměřím na soulad této nové právní úpravy se zásadou nemo tenetur se ipsum accusare.

Ve vztahu k souvisejícím trestným činům chci nastínit právní úpravu vyřčení a uvádění nepravdy před vyjmenovanými orgány obecně. Související trestné činy mohou mít někdy společné znaky s § 347a, proto se také zaměřím i na možnosti souběhu souvisejících trestných činů s mařením spravedlnosti. S ohledem na skutečnost, že mezi související trestné činy patří mj. nepravdivý znalecký posudek i křivé tlumočení, a jak znalci, tak tlumočníci mají s účinností od 1. 1. 2021 novou právní úpravu, zaměřím se na dotčení § 346 a § 347 TrZ těmito novými zákony. Mezi odbornou veřejností totiž existují obavy, že znalcům tímto novým zákonem byla nesprávně přidána odpovědnost za podklady jim poskytnuté k vypracování znaleckého posudku. U tlumočníků a překladatelů naopak novou právní úpravou mohlo dojít k nemožnosti falešné písemné překlady postihnout § 347. Samostatnou podkapitolu potom věnuji případům vyřčení nepravdy ze strany účastníků v civilním soudním řízení.

Dále se zaměřím na rozbor některých vybraných oblastí druhé základní skutkové podstaty. Nabídnu pojednání nad možností rozšíření výběru trestných činů, které jsou v ní taxativně vymezeny, a zodpovím, zda je pro § 347a odst. 2 třeba úmyslu přímého, či zda postačuje úmysl nepřímý. U této otázky totiž mezi odbornou veřejností nepanuje shoda, domnívám se však, že k určení jednoznačné odpovědi je třeba podrobné pojednání.

Samostatnou kapitolu věnuji problematice zničení pramene důkazu. Naše právní úprava jej nezná, nabídnu proto možnost, jak by se jednání osoby směřující ke zničení pramene důkazu dalo trestat za současné právní úpravy. Slovensko však ve svém trestním zákoníku tzv. maření pramene důkazu uvádí, což zahrnuje i jeho zničení. Proto se nabízí náhled do tamní právní úpravy a praxe. Nejen za pomoci takto zjištěných informací se poté pokusím zodpovědět otázku, zda by nebylo účelné zavést trestnost zničení pramene důkazu i do našeho právního řádu.

Nakonec nastíním dopad § 347a na výkon advokacie, a to s ohledem na skutečnost, že při jeho přijímání došlo k určitému negativnímu ohlasu právě z řad advokátského stavu. Z toho důvodu se zaměřím na zjištění, zda je k naplnění první základní skutkové podstaty potřeba úmysl přímý či postačuje úmysl nepřímý, a nabídnu pojednání nad významem písemného prohlášení k předkládaným pramenům, které v souvislosti s § 347a doporučila Česká advokátní komora.

Ve své práci tedy zodpovím tyto výzkumné otázky:

- Co si představit pod slovním spojením „důkazní prostředek, který má podstatný význam na rozhodnutí“?
- Hledí náš trestní zákoník stejně i na případy vyřčení nepravdy před vyjmenovanými orgány?
- Je možný jednočinný souběh mezi § 345 a § 347a a mezi dalšími skutkovými podstatami?
- Mají znalci díky nové právní úpravě odpovědnost za podklady poskytnuté k vypracování znaleckého posudku?
- Může se soudní překladatel dopustit trestného činu dle § 347?
- Nebylo by účelné do § 347a zahrnout i zničení pramene důkazu?
- Jaký dopad má tento trestný čin na advokáty?

2. Důkazní prostředek, který má podstatný význam pro rozhodnutí

2.1. Důkazní prostředek

Jedním ze znaků skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti podle § 347a je předložení věcného či listinného důkazního prostředku, pro účely zahájení vyčtených řízení či během nich, který má podstatný význam na rozhodnutí. Na tomto místě bych se v první řadě chtěl pozastavit nad zvolením terminologie „důkazní prostředek“. Ač Mičkal uvádí, že: „...*různí autoři však tyto pojmy vymezují odlišně.*“¹, je dle mého názoru zákonodárcem zvolená terminologie nesprávná, když zaměnil pojmy „důkazní prostředek“ za „pramen důkazu“ či „nositel důkazu“. Mičkal dále odkazuje na „Šámalův komentář“², se kterým dle jeho článku toto mé tvrzení koresponduje. Dále je možné jej podpořit i učebnicovou definicí, kde se uvádí, že „*Důkazním prostředkem je způsob, jímž orgán činný v trestním řízení důkazy čerpá (výslech svědka, provedení listinného důkazu atd.) z jejich nosičů (zdrojů – paměť svědka, listina samotná).*“³ Zde je velmi přehledně vymezen rozdíl mezi těmito dvěma pojmy. Je tedy zřejmé, že pachatel tohoto trestného činu se jej nedopustí tím, že by předložil např. padělané provedení listinného důkazu, nýbrž padělaný pramen důkazu, kterým je právě ona listina.⁴

Na tomto místě se nabízí poznamenat, že k záměně pojmů týkajících se dokazování v trestním řízení nedošlo na tomto místě poprvé. Obdobná záměna se nachází v § 89 odst. 2 trestního řádu (zákona č. 141/1961 Sb., dále jen „TR“), kde zákonodárce hovoří o důkazech, ale nabízí na stejném místě demonstrativní výčet obsahující důkazní prostředky (výpovědi obviněného a svědků, ohledání, znalecký posudek) či prameny důkazu (věci a listiny). Nahlédneme-li mimo trestněprávní úpravu, můžeme stejnou terminologii nalézt i na jiných místech, tak např. v § 17

¹ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 36.

² MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 36.

³ FENYK, Jaroslav. GŘIVNA Tomáš. PROVAZNÍK, Jan. In: FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 346.

⁴ Shodně - MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 36.

správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., dále jen „SŘ“), se dozvíme, že součástí spisu jsou důkazní prostředky, což jak bylo výše vysvětleno, není prakticky možné.

Z důvodů výše popsaných budu ve své práci pro přesnost dále namísto „důkazní prostředek“ používat termín „pramen důkazu“ či „nositel důkazu“.

2.2. Podstatný význam pro rozhodnutí

Nyní již tedy víme, že znakem skutkové podstaty je pramen/nositel důkazu, nikoliv důkazní prostředek. Který pramen důkazu má však podstatný význam pro rozhodnutí a existují případně nějaká kritéria pro jeho určení?

V první řadě si je třeba uvědomit, že toto ustanovení nemíří pouze do trestního řízení, ale zákon mluví také o řízeních před soudem či mezinárodním soudním orgánem obecně. Dané jednání se tedy trestá i v dalších odvětvích práva, jako třeba v právu civilním nebo správním. Nad to dle druhé části první základní skutkové podstaty tohoto ustanovení se padělání či pozměnění trestá, pokud má daný pramen důkazu být použit jako pravý, zde se již nemluví o žádném konkrétnějším typu řízení. Je tedy zřejmé, že u každého jednotlivého rozhodnutí může mít podstatný vliv na rozhodnutí zcela jiný pramen důkazu.

Institut podstatného významu pro rozhodnutí nalezneme již v předchozím ustanovení, tedy v § 346 upravujícím křivou výpověď a nepravdivý znalecký posudek. Komentář k tomuto ustanovení říká: „*Tento znak je naplněn každou okolností, která je způsobila sama či ve spojení s dalšími ve věci zjištěnými okolnostmi přivodit jiné rozhodnutí ve smyslu jeho výroku,...*“⁵ a dále pak: „*Není tedy podstatné, zda se tak skutečně rozhodující orgán na základě této okolnosti rozhodne jinak, než by rozhodl, kdyby svědek či znalec uvedl pouze pravdu, ani jak pravděpodobné by to bylo.*“⁶ Komentář poté u výkladu k § 347a právě na tuto pasáž dále odkazuje jako na přiměřeně plně použitelnou také u tohoto ustanovení.⁷

Dle mého názoru tedy není ani možné paušálně obecně stanovit prameny důkazu, které mohou či nemohou mít podstatný vliv na rozhodnutí, jelikož ten samý

⁵ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2817, bod 41.

⁶ Tamtéž.

⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2841, bod 38.

pramen důkazu může mít v jednom řízení kritický význam pro rozhodnutí a v jiném zase naprosto nevýznamný. Navíc by takové určení míry důkazní váhy bylo silně v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů.⁸ Představíme-li si konkrétní situaci např. v civilním řízení o úhradě peněžité částky, kdy by žalobce dluh žalovaného dokazoval padělanou smlouvou o dílo. V takovém řízení má smlouva zpravidla kritický význam a objektivně je způsobilá přivodit rozhodnutí o povinnosti (smyšlený) dluh žalovaným zaplatit. Vezmeme-li si však tu stejnou, padělanou smlouvu o dílo v trestním řízení, kdy by obžalovaný takovou smlouvu soudu předkládal s tím, že poškozeného nenapadl, tudíž mu nezpůsobil ublížení na zdraví, neboť jsou obchodními partnery, a proto k tomu neměl důvod, neměla by taková smlouva žádný význam, a pokud ano, jednoznačně by neměla váhu přivodit určité rozhodnutí.

Na tomto místě se hodí zdůraznit, že v každém případě je nutné zkoumat jednotlivé skutkové okolnosti opravdu pečlivě. Modifikujeme-li tento modelový příklad na situaci, kdy by se obžalovaný přiznal, že poškozeného skutečně napadl, ale stalo se tak po vyhrocené hádce o uhrazení dluhu poškozeného z titulu této smyšlené smlouvy, který samotného obžalovaného měl dostat do platební neschopnosti, mohlo by to např. mít vliv na rozhodnutí o trestu a v takovém případě by zase tato smlouva mohla nabýt důležitosti pro rozhodnutí.

S ohledem na výše uvedené je tedy možné uvést, že orgány činné v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) musí v každém jednom případě důkladně zkoumat, zda je daný pramen důkazu v tomto řízení, ovšem zcela objektivně, způsobilý mít podstatný vliv na rozhodnutí⁹, jelikož skutečný vliv se již dále nezkoumá. Není proto ani možné a priori určit jasné podmínky či stanovit konkrétní postup, který by OČTŘ mohly provést za účelem zjištění míry podstaty pro dané rozhodnutí, jediným obecným kritériem zůstává právě ona potencialita podstatného vlivu na rozhodnutí.

2.3. Dotčená rozhodnutí

Na tomto místě bych se rád věnoval samotnému pojmu „rozhodnutí“. Rozhodnutí může mít více forem, zejména se pak velmi liší rozhodnutí meritorní

⁸ Shodně PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

⁹ Shodně MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 37.

a procesní. Zdá se mi důležité postavit na jisto rozhodnutí, na která se tento trestný čin vztahuje.

Se zjištěním účelu právní úpravy může být velmi často nápomocná důvodová zpráva k danému ustanovení, ovšem důvodová zpráva k novelizujícímu zákonu č. 287/2018 Sb., který trestný čin podle § 347a zavedl, nám nepomůže. Dočteme se z ní, že účelem kriminalizace daného jednání je splnění závazků plynoucích pro nás z mezinárodního práva, a že doposud náš trestní zákoník kriminalizuje pouze organizátorství či návod, a to se zásadou akcesority účastenství.¹⁰

Nezbývá tedy, než se na tuto otázku zaměřit materiálně. Skutečnost, že zákonodárce mířil minimálně na meritorní rozhodnutí, je snad nezpochybnitelná. Objektem první základní skutkové podstaty je: „...*zájem na spolehlivosti a autenticitě listinných a věcných důkazů v soudním řízení, řízení před mezinárodním soudním orgánem a v trestním řízení, a tím i na řádném průběhu dokazování nezdeformovaného zásahy do integrity věcných či listinných důkazů či vytvářením důkazních falz.*“¹¹ Či jinak: „*Veřejný zájem na správném zjištění skutkového stavu jako základu spravedlivého a zákonného rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, civilních i správních soudů a mezinárodních soudních orgánů, jakož i veřejný zájem na řádném průběhu vnitrostátního i mezinárodního soudnictví a trestní spravedlnosti.*“¹² Je-li objektem mj. „*zájem na řádném průběhu dokazování*“¹³, kdy je zřejmé, že dokazování vede zejména k meritornímu rozhodnutí, je jisté, že na meritorní rozhodnutí bylo cíleno. Nad to, jak samotný název daného ustanovení předestírá, cílem § 347a je svým způsobem ochrana spravedlnosti. Meritorní rozhodnutí, tedy ve věci samé, bezpochyby nese silný požadavek spravedlnosti, nakonec právě z důvodu vydání meritorního rozhodnutí se samotné řízení vede, k němu celé směřuje.

Otázkou zůstává, zda se takto silný požadavek spravedlnosti, a tedy i trestnost jednání v § 347a TrZ, vztahuje i rozhodnutí procesní, ostatní. Provazník dovozuje vztahování této skutkové podstaty i na některá procesní rozhodnutí, a to z důvodu: „...že

¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., a některé další zákony, obecná část, str. 24; zvláštní část, str. 48 - 49.

¹¹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2835, bod 1.

¹² MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 41.

¹³ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2835, bod 1.

*zájem na ochraně zjištění nedeformovaného skutkového stavu je stejný u meritorního rozhodnutí jako u některých rozhodnutí procesních...*¹⁴, a jako příklad uvádí předběžné opatření v občanském soudním řízení z toho důvodu, že: *„...může mít po nikoliv zanedbatelnou dobu pro účastníky stejný dopad jako následně rozhodnutí meritorní...*“¹⁵. V podstatě shodně s užitím příkladu předběžného opatření, ale dále i např. zajišťovacími instituty v trestním řízení, argumentuje komentář u obdobné situace v § 346 odst. 2, kdy také hájí práva jednotlivců, ale dále i pověst orgánu, který rozhoduje.¹⁶ S takovou argumentací se dá rozhodně souhlasit, avšak jsem toho názoru, že se dají některá procesní rozhodnutí pod § 347a podřadit i jinou cestou. Sám Provazník takovou další možnost dokonce naznačuje, když dále říká: *„Pod pojem rozhodnutí by tak měla spadat jen taková procesní rozhodnutí, (...) či která mají podstatný význam pro zajištění dosažení účelu řízení...*“¹⁷. Nijak ovšem tuto myšlenku dále nerozvádí. Dokonce i výše zmíněný komentář na danou oblast naráží, když polemizuje nad naplněním objektu § 346 odst. 2 u procesních rozhodnutí, kterými *„není (...) ovlivňováno rozhodnutí ve věci samé...*“¹⁸. Na tomto místě se pokusím blíže rozebrat tyto nastíněné cesty, neboť se podle mého názoru jedná o možnost vztažení § 347a na procesní rozhodnutí, kterými jako takovými přímo není zasaženo do práv a povinností jednotlivců.

V učebnici trestního práva procesního k těmto rozhodnutím obecně stojí: *„Přestože (...) nemají stejný význam, jako meritorní rozhodnutí, jejich role je důležitá pro zdárný průběh trestního řízení a často na nich závisí, zda a kdy dojde k rozhodnutí ve věci samé, zda toto rozhodnutí bude správné a popřípadě zda bude náležitě vykonáno.*“¹⁹ Pro účely definování procesního rozhodnutí pro civilní řízení můžeme nahlédnout do učebnice civilního procesu, kde se říká: *„Všechna rozhodnutí soudu, kterými není řešena otázka skutkového stavu a aplikace hmotného práva, tedy ve všech případech, kdy soud nerozhoduje o předmětu řízení, jsou rozhodnutí*

¹⁴ PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

¹⁵ PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

¹⁶ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2816, bod 39.

¹⁷ PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

¹⁸ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2817, bod 40.

¹⁹ PÚRY, František. In: FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 433.

*procesní.*²⁰ Obecně je tedy možné shrnout, že se jedná o taková rozhodnutí, která s meritem věci úzce souvisí, jsou pro něj důležitá a usnadňují procesní postup rozhodujícího orgánu. Lze tedy říci, že sama procesní rozhodnutí, mohou mít v jistých případech sensu lato podstatný vliv na rozhodnutí ve věci samé.

Konkrétně si na tomto místě můžeme představit například situaci, kdy účastník řízení předloží padělanou listinu svědčící o jeho zdravotním stavu, a tím dojde buď k odročení jednání ve smyslu § 219 TRŘ nebo k rozhodnutí o prominutí zmeškání lhůty ve smyslu § 61 TRŘ.

Pokud si představíme případy výše nastíněné, cítím však znatelný rozdíl mezi situacemi, kdy skrze padělanou lékařskou zprávu dojde k odročení jednání v řádu dnů, a situacemi, kdy na základě smyšleného důvodu, podpořeného takovou falešnou lékařskou zprávou, dojde k prominutí zmeškání lhůty (což může nepochybně mít silný vliv i na meritorní rozhodnutí v daném řízení). Modifikujeme-li však případ s odročným jednáním a představíme si, že by v daném řízení docházelo k opakovanému odročení a zjevně by tedy šlo o obstrukční jednání za účelem řízení co nejdéle prodloužit, zde již lze podstatný vliv tohoto procesního rozhodnutí na meritorní rozhodnutí opět spatřovat. Při pozdějším studiu podkladů pro účely této práce jsem navíc našel obdobnou argumentaci v komentáři k § 350 TZ co do otázky trestnosti padělání či pozměnění kvalifikovaných zdravotnických dokumentů za účelem dosažení nějakého procesního rozhodnutí.²¹ Domnívám se tedy, že tato moje úvaha je v souladu s názory odborné veřejnosti.

I když § 347a mluví o rozhodnutích obecně a procesní, ostatní rozhodnutí tedy nejsou z této skutkové podstaty tímto vyloučena, je možné její vztažení na ně dovodit a tedy potvrdit i jinými způsoby. Jak bylo výše nastíněno, ostatní rozhodnutí mohou mít sama o sobě podstatný význam na rozhodnutí meritorní. Jsem tedy toho názoru, že nastane-li situace, kdy na základě padělaných či pozměněných pramenů důkazu dojde k vydání takového procesního rozhodnutí, které má podstatný vliv na rozhodnutí meritorní, přichází trestněprávní postih v úvahu.

²⁰ JURÁŠ, Marek. In: SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 303, m. č. 280.

²¹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2870 - 2871, bod 38.

Zbytkovou kategorií zůstávají taková procesní rozhodnutí, k jejichž vydání sice podstatným způsobem vedou padělané či pozměněné prameny důkazu, avšak tato procesní rozhodnutí sama o sobě nemají podstatný vliv na rozhodnutí ve věci samé. Tato rozhodnutí je pro přehlednost účelné rozdělit ještě na dvě podkategorie, kdy první jsou rozhodnutí, která ani do průběhu řízení nijak zvlášť svojí existencí nezasahují a druhá jsou taková, která sice nezasahují do rozhodnutí meritorního, avšak sama o sobě nějakým způsobem v řízení něco zásadního mění.

Na prvním místě si lze představit výše zmíněné odročení o pár dnů, což nutně nemusí podstatným způsobem zasahovat do meritorního rozhodnutí. Nakonec i Provazník odročení udává jako příklad u procesního rozhodnutí, které nemusí mít významný dopad na účel řízení.²² Skutková podstata § 347a však dle mého názoru naplněna je, TrZ na tomto místě nemluví o žádných konkrétních formách rozhodnutí a padělaný či pozměněný pramen důkazu k jeho vydání opravdu vede. Je však třeba se plně ztotožnit se závěry Provazníka²³ i komentáře u obdobné situace § 346²⁴, že mnohdy by u takových případech mohla hrát roli také subsidiarita trestní represe.

Ve druhé skupině rozhodnutí je možno představit si např. usnesení o zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví ve smyslu § 78b zákona č. 99/1963 Sb. (dále jen „OSŘ“). Skutečnosti zjištěné dokazováním z takto zajištěných pramenů sice mohou mít vliv na meritorní rozhodnutí, nicméně samotné procesní rozhodnutí o zajištění těchto předmětů ještě před samotným řízením na něj vliv nemá, neboť pouze stanoví, že se zajistí předměty pro účely řízení. Lze si představit situace např. konkurenčního boje, kdy by se někdo tímto způsobem snažil odejmout konkurenci její skladové zboží v období velkých prodejů. O takovém rozhodnutí tedy nelze říci, že by bylo natolik nevýznamné, že trestat předložení padělaného či pozměněného pramene důkazu za účelem jeho dosažení je neúčelné. Na tomto místě by aplikace zásady subsidiarity trestní represe patrně již vhodným řešením nebyla.

²² PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

²³ Tamtéž.

²⁴ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2817, bod 40.

Lze tedy shrnout, že skutková podstata § 347a TrZ dle mého úsudku není a priori vyloučena i pro jiná než meritorní rozhodnutí, avšak bude v každém konkrétním případě důležité věnovat pozornost důsledkům daného procesního rozhodnutí.

2.4. Pokračující trestný čin a souběhy § 347a

Na tomto místě bych se zaměřil na situace, kdy dojde k opakovanému naplnění skutkové podstaty § 347a, a pokusím se stanovit jejich řešení.

Nejprve mi přijde vhodné definovat, co je to vlastně skutek. Jelínek ve své učebnici říká: „*Skutek je určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho trestného činu, dvou i více trestných činů (jednočinný souběh), anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu.*“²⁵ Dále potom dodává: „*Za jeden skutek se v nauce i praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním...*“²⁶. S ohledem na předmět této kapitoly je vhodné definovat ještě souběh, tedy: „*...případ, kdy pachatel spáchal dva nebo více trestných činů dříve, než byl pro některý z nich odsouzen...*“²⁷ Souběhy se potom dělí na souběh jednočinný a vícečinný v závislosti na tom: „*...zda více trestných činů bylo spácháno jedním skutkem nebo více skutky...*“²⁸

Pokračující trestný čin, na rozdíl od skutku, definuje přímo zákon. V § 116 TrZ se říká: „*Pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.*“ Jelínek poté na základě této zákonné definice stanovuje 4 znaky, které musí být kumulativně splněny.²⁹

²⁵ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 339 - 340.

²⁶ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 340.

²⁷ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 336.

²⁸ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 338.

²⁹ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 150.

2.4.1. § 347a odst. 1

Nejprve se zaměřím na první základní skutkovou podstatu. Můžeme si takovou situaci např. představit tak, že ze strany pachatele v řízení dojde vícekrát k předložení padělaných či pozměněných pramenů důkazu. V takové situaci se nabízí otázka, zda se jedná o jeden skutek nebo skutky dva, což může mít dopad na druh souběhu či zda se nejedná o pokračující trestný čin. Taková situace se však dá představit v několika modalitách, zejména kdy dojde k předložení takových pramenů při jednom podání a kdy dochází k takovému předložení postupně v průběhu daného řízení.

Představme si tedy situaci, kdy pachatel např. předloží 2 padělané směnky, a to společně s žalobou v jednom podání, tedy pro účely vydání směnečného platebního rozkazu. S ohledem na výše uvedené definice se domnívám, že takové podání žaloby doprovázené falešnými prameny je jeden projev vůle, jedna událost, jeden skutek, kterým pachatel sleduje zahájení řízení. Při tomto skutku však došlo dvakrát k naplnění skutkové podstaty § 347a odst. 1. Domnívám se tedy, že v takovém případě se jedná o jednočinný souběh.

Jiná situace nastává, pokud dojde k takovému podání žaloby pouze s jedním falešným pramenem, ale pachatel se stejného jednání dopustí dále navíc v průběhu řízení, kdy např. podá návrh na rozšíření žaloby o částku uvedenou v druhé falešné směnce. Nebo si takovou situaci lze představit v případě, kdy pachatel svůj první falešný pramen podpoří dalším, tedy např. předloží nějakou smlouvu, ve které se žalovaný zaváže v budoucnu takovou směnku vystavit. V takovém případě totiž dle mého názoru odlišení vícečinného souběhu a pokračujícího trestního činu závisí na jedné okolnosti, a to konkrétně na čtvrté z Jelínkem vyjmenovaných, na subjektivní souvislosti.³⁰ K tomu Jelínek říká: „*Společný záměr pokračovat v trestné činnosti musí provázet již první dílčí útok, neboť jediný čin musí být nesen jedinou vůlí. (...) Ke splnění subjektivní podmínky pokračování postačí, pokud pachatel už od počátku zamýšlí alespoň v hrubých rysech pokračovat v trestné činnosti...*“³¹. Co se týče

³⁰ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 150.

³¹ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 152.

dalších znaků, tedy stejné skutkové podstaty, stejného způsobu provedení a objektivní souvislosti³², ty jsou dle mého názoru splněny.

Myslím si, že proto v případě, kdy pachatel již při podání žaloby věděl, že v průběhu řízení rozšíří žalobu o částku zmíněnou v další falešné směnce či podpoří první směnku výše zmíněnou smlouvou, jedná se o pokračující trestný čin ve smyslu § 116 TrZ. Pro případ že, tak neplánoval ani v hrubých rysech a takový postup vymyslel až v průběhu řízení, bude se jednat o vícečinný souběh.

Jako pokračující trestný čin je potom dle mého názoru možné posuzovat i situace, kdy by pachatel systematicky postupně žaloval několik osob na základě několika falešných pramenů za účelem si takto přijít k finančním prostředkům.

Specifická situace by poté nastala v případě, kdy by se pachatel jako poškozený připojil s adhezním nárokem k nějakému trestnímu řízení, předložil takový pramen, trestní soud mu nevyhověl, odkázal jej do řízení civilního, a v něm by pachatel svůj tvrzený nárok opět podkládal tímto pramenem. V takovém případě by se dle mého názoru taktéž jednalo o pokračující trestný čin, samozřejmě za splnění podmínky, že již na počátku pachatel věděl, že pro případ neúspěchu v řízení trestním zahájí řízení civilní.

Naopak o vícečinný souběh by se potom dle mého názoru jednalo v případě, kdy by pachatel sice v blízké časové souvislosti, ale ve zcela jiných řízeních předložil falešné prameny, které spolu nijak nesouvisí. Takovou situaci si lze představit např. výše zmíněné řízení o směnce a současně probíhající trestní řízení, kde by byl předložen zcela jiný zfalšovaný pramen.

Výše zmíněné příklady se zabývaly první variantou § 347a, tedy předkládáním pramenů. Nyní se v krátkosti zaměřím i na variantu druhou. Na tomto místě si lze představit pachatele, který např. nepravidelně pro různé osoby vytvoří takový pramen. V tomto případě by se dle mého názoru obecně jednalo o vícečinný souběh, jelikož nebude naplněna podmínka objektivní souvislosti, ani souvislosti subjektivní. Pokud by však vytvořil objednavateli např. několik pramenů pro jedno řízení, zde jsou dle mého názoru podmínky pokračujícího trestného činu naplněny. Naopak si lze představit pachatele, který padělá několik pramenů měsíčně, čímž si vydělává.

³² JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 150.

V takovém případě bychom již dle mého názoru mohli mluvit o pokračujícím trestném činu.

2.4.2. § 347a odst. 2

Vybrané otázky druhé základní skutkové podstaty se nacházejí níže, v kapitole 4., nicméně nyní pro lepší systematiku, za pomoci definicí a závěru v předchozí podkapitole rozeberu stejné otázky i pro § 347a odst. 2.

Druhá základní skutková podstata spočívá v nabídnutí prospěchu za spáchání vyčtených trestných činů. Domnívám se, že situace zde je velmi podobná jako v předchozí podkapitole.

Pokud pachatel již při podání žaloby ví, že jím navrhnuté svědky samostatně pár dnů před hlavním líčením navštíví a prospěch jim nabídne či tak již učinil, a ví, že pro případ, kdy protistrana zase navrhne svědky vypovídající v její prospěch, navštíví je taky, jedná se dle mého názoru o pokračující trestný čin. Totéž platí, pokud pachatel plánuje takovou nabídku i znalci či tlumočnickovi, budou-li do řízení vneseni.

Chtěl-li by pachatel nabídnout prospěch jen svědkovi, kterého navrhl on sám a poté protistrana nečekaně navrhla svého svědka, pachatel zjistil, že jej např. zná a tak se rozhodne nabídku mu učinit taktéž, domnívám se, že v takovém případě by již šlo o vícečinný souběh, neboť od počátku pachatel s takovým postupem nepočítal.

Obdobně pokud by pachatel nabídl prospěch svědkovi, znalci, či tlumočnickovi v civilním řízení a jinému svědkovi, znalci, či tlumočnickovi v řízení trestním, jednalo by se dle mého názoru opět o vícečinný souběh.

2.5. Vytvoření již jednou existujícího pramene důkazu

Velmi specifickou situací, nad kterou se mi jeví účelné pozastavit, je případ, kdy dojde k padělání pramene důkazu, tedy k vytvoření nového, ovšem za okolností, kdy tento již jednou existoval, tedy k vytvoření jakési „kopie“. Mohlo však dojít k jeho ztrátě, zničení či odcizení. Tento pramen důkazu je padělaný, je vytvořený nově, ovšem nese informaci pravou, řádnou.

Představme si opět modelovou situaci se smlouvou o dílo, kdy zhotovitel soudní cestou požaduje zaplacení kupní ceny z této smlouvy, která je sice padělkem, ale vytvořeným na základě existující smlouvy, kterou však zhotovitel ztratil. Dlužník však

pozná, že se nejedná o jeho podpis, což je dále skutečně prokázáno. Proti věřiteli je vedeno trestní řízení a během něj dojde k nálezu původní, ztracené smlouvy věřitelem, který ji OČTŘ předloží s vysvětlením.

Objekt první základní skutkové podstaty byl řečen výše. Na základě takto stanoveného objektu by se dalo říci, že dané jednání by trestnost pachatele nezakládalo. Taková listina by byla spolehlivá a důkazně by splnila stejnou roli, jako ona původní, ztracená listina.

Taková praxe by však dle mého názoru byla neudržitelná. Není možné takto zákonodárcem vědomě vytvořit prostor pro situace „ztratil jsem listinu, tak zkusím vytvořit falešnou a uvidím“. I za situace, kdy nárok věřitele by byl oprávněný a dlužník skutečně byl dlužníkem, není možné připustit možnost, že by soudy rozhodovaly na základě dodatečně vytvořených pramenů důkazu bez postihu.

Jsem však toho názoru, že by se jednání za takové situace projevilo do druhu a zejména výše trestu, pokud by k takovému rozhodování vůbec došlo. V takto nastíněné situaci by totiž mohla hrát roli zásada subsidiarity trestní represe.

2.6. Zásada Nemo tenetur se ipsum accusare ve srovnání s výše uvedeným.

Zásada nemo tenetur se ipsum accusare se dle mého názoru v našem právním řádu projevuje nejvíce v trestním řízení. Je možné ji vyložit jako právo každého odmítnout aktivní konání, jež by mohlo zapříčinit své obvinění.³³ Tomuto právu naopak odpovídá povinnost OČTŘ nedonucovat nikoho k takovému úkonu. Onu zásadu je tedy možné si představit jako právo dané osoby být pasivní.

Obecně tedy z dané zásady vyplývá pouze ono právo na pasivitu, ale nikoliv na aktivitu za účelem zastření skutečného průběhu skutkového děje. Existuje však jedna výjimka, nemo tenetur se ipsum accusare umožňuje právo podezřelého beztrestně lhát o průběhu skutkového děje (s výjimkou pomluvy či křivého obvinění jiného³⁴), což již je aktivní jednání. Jsou tedy výše popsané skutkové podstaty a zejména § 347a odst. 1 v souladu s touto zásadou?

³³ Shodně - MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 34.

³⁴ Shodně - Tamtéž.

Jednou z hlavních zásad trestního řízení je dle § 2 odst. 5 TŘ povinnost OČTŘ náležitě objasnit skutkový stav bez důvodných pochybností. Avšak je třeba zdůraznit skutečnost, že ani OČTŘ nemají nadpřirozené schopnosti, které by jim zodpověděly všechny otázky, a proto jejich úlohu přebírají právě zjištěné důkazy. Dále dle § 2 odst. 5 věta druhá TŘ i za situace, kdy se obviněný dozná, mají OČTŘ stále povinnost všechny podstatné okolnosti přezkoumat. Je tedy zřejmé, že na výpověď obviněného je nahlíženo s jistým „odstupem“ a OČTŘ se více spoléhají na svá zjištění, ač samozřejmě ona výpověď může být velmi nápomocná a někdy je i jediným vodítkem.

S ohledem na výše uvedené jsem tedy toho názoru, že předložení padělaného či pozměněného pramene důkazu obviněným by již překročilo onu oblast jednání chráněnou zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare*, a co se týče aktivního jednání obviněného za účelem zastření skutečného průběhu děje, bude zásada chránit pouze nepravdivou výpověď.³⁵

K otázce zničení pramene důkazu, který má podstatný vliv na rozhodnutí, viz níže v kapitole 5.

³⁵ Shodně - MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 34 - 35.

3. Trestání případů vyřčení nepravdy před vyjmenovanými orgány a uvádění nepravdy před orgány veřejné moci obecně

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že náš trestní zákoník kriminalizuje chování, kterým se pachatel snaží oklamat vyčtené orgány při procesu dokazování za účelem ovlivnění rozhodnutí. Na tomto místě bych rád přehledně vyčetl a porovnal způsoby jednání spočívající v předestření nepravdy v dalších jednotlivých případech, zejména s ohledem na jejich možný jednočinný souběh s § 347a TrZ.

3.1. Srovnání s § 345 TrZ

Křivé obvinění je v hlavě X. TrZ prvním trestným činem, který se věnuje situacím, kdy pachatel uvede nepravdivé skutečnosti v takových situacích či o okolnostech, jež mají pro zákonodárce určitý stupeň významu a z toho důvodu je chrání. V tomto prvním případě se jedná o situace, kdy pachatel nepravdivě poškozeného obviní ze spáchání trestného činu, případně v úmyslu přivodit trestní stíhání poškozeného, byť to již je kvalifikovanou skutkovou podstatou.³⁶

Pro účely této práce má tento trestný čin dvojí význam. Jednak dle druhé základní skutkové podstaty § 347a bude potrestán ten, kdo byť i jen prostřednictvím jiného „pouze“ slíbí jinému prospěch ze spáchání skutku dle § 345 a navíc dle § 345 odst. 2 bude potrestán ten, kdo jiného křivě obviní za účelem zahájení jeho trestního stíhání.

Nelze přehlédnout značnou podobnost s jednáním popsáním v § 347a odst. 1, byť zde je řeč o trestním řízení, což je pojem širší, než pojem trestní stíhání, které je v § 345 odst. 2. Obě skutkové podstaty však mají jiný objekt, § 345 chrání čest a dobré jméno poškozeného spolu s účelem trestání daného jednání, ze kterého byl poškozený obviněn, jen ve skutečných případech³⁷ a objektem § 347a odst. 1, jak bylo výše uvedeno, je: „zájem na spolehlivosti a autenticitě listinných a věcných důkazů.“³⁸

³⁶ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2803, bod 47.

³⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2796, bod 1.

³⁸ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2835, bod 1.

Za situace, kdy pachatel tedy křivě obviní poškozeného ze spáchání trestného činu a podloží tak padělaným či pozměněným pramenem důkazu, bude potrestán jednak za maření spravedlnosti, ale také za křivé obvinění, jednočinný souběh je dle mého úsudku možný.³⁹

S ohledem na dikci § 347a odst. 2 potom není možný jednočinný souběh s § 345 ve formě účastenství, pokud by toto účastenství bylo odměněno prospěchem⁴⁰, nakonec i výše zmíněná důvodová zpráva k novelizujícímu zákonu, který zavedl § 347a do TrZ konstatuje, že náš právní řád dané jednání doposud trestá pouze ve formě účastenství, a to se zásadou akcesority účastenství.⁴¹

3.2. Srovnání s § 346 TrZ

Na rozdíl od § 345, pachatelem v § 346 může být jen osoba nacházející se ve specifickém postavení, a to buď jako znalec nebo jako svědek.

3.2.1. Znalci

První základní skutková podstata, tedy § 346 odst. 1, cílí pouze na znalce. Opět je zde možné spatřit podobnost s § 347a odst. 1, neboť dochází k situaci, kdy znalec podává svůj posudek, který není řádný. Rozdíl je však v tom, že znalecký posudek nemusí vždy být písemný, ač např. v civilní praxi tomu tak často bude.⁴² Trestní proces dle § 108 TR taktéž umožňuje obě varianty. Z pohledu § 346 odst. 1 je to však irelevantní, hovoří se zde o posudku, nikoliv o jeho konkrétní formě. Forma však dle mého názoru nabývá relevance ve vztahu k § 347a odst. 1, neboť ten se vztahuje na listinné prameny důkazu. Pro zodpovězení otázky možnosti jednočinného souběhu je proto třeba nejdříve zkoumat, zda znalecký posudek ve smyslu § 347a odst. 1 můžeme považovat za pramen důkazu, a pokud ano, zda za listinný pramen důkazu.

Jak bylo výše nastíněno, mezi odbornou veřejností mnohdy nepanuje jednoznačná shoda na výkladu jednotlivých pojmů týkajících se procesu dokazování. V předchozí kapitole této práce jsem jednoznačně vymežil rozdíl mezi pramenem

³⁹ Shodně - PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2848, bod 82.

⁴⁰ Shodně - PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2848, bod 83.

⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., a některé další zákony, obecná část, str. 24; zvláštní část, str. 48 - 49.

⁴² ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 292, m. č. 268.

důkazu a důkazním prostředkem. Do které kategorie tedy spadá znalecký posudek? Nahlédneme-li do odborné literatury, dočteme se, že: „*Znalecký posudek je samostatným důkazním prostředkem,...*“⁴³, kdy s tímto závěrem souhlasím. Znalecký posudek, nebo také dokazování znalcem, tedy stojí vedle např. výsledku svědka či přečtení listiny. Byť § 347 odst. 1 mluví o důkazních prostředcích a tedy by se dalo říci, že znalecký posudek bude tuto podmínku splňovat, v předchozí kapitole této práce jsem postavil na jisto, že se § 347a vztahuje na prameny důkazu a nikoliv na důkazní prostředky. Je tedy zřejmé, že již dle této skutečnosti nemůže k jednočinnému souběhu mezi těmito skutkovými podstatami dojít.

Zarážející je proto Mičkalova úvaha u stejné otázky, kterou vede ve svém článku. V jeho úvodu sám konstatuje rozlišnosti ve výkladu pojmů týkajících se dokazování a sám konstatuje rozdíl mezi pramenem důkazu a důkazním prostředkem.⁴⁴ Dále však uvádí, že v § 347a: „...*je postihováno padělání nebo pozměňování listin (snad i včetně znaleckých posudků) a věcí a jejich předkládání.*“⁴⁵ K tomuto svému tvrzení potom v poznámce pod čarou nabízí vysvětlení. Mičkal v něm nejprve konstatuje, že: „*při výkladu hmotněprávního pojmu „listinný důkazní prostředek“ (...) lze dospět i k závěru, že znalecké posudky v tomto pojmu zahrnuté nejsou*“⁴⁶, dále však odkazuje na poslankyni Válkovou, která pro účely argumentů pro zavedení účinné lýtosti se znaleckým posudkem pracuje jako se splňujícím znak „listinný nebo věcný důkazní prostředek“, a proto autor připouští extenzivní výklad.⁴⁷ Ve světle výše uvedeného však takový argument nemůže obstát, slovní spojení „listinný důkazní prostředek“ nedává smysl, listinný může být pramen důkazu či důkazní prostředek může být např. přečtení listiny. S ohledem na výše uvedené jsem však toho názoru, že si je Mičkal odlišností vědom, proto této úvaze nerozumím. Jediným důvodem, který by tuto úvahu vysvětloval, by byla situace, kdy by Mičkal znalecký posudek zařazoval mezi prameny důkazu a pojem „důkazní prostředek“ by užíval jen proto, že jej užívá § 347a.

⁴³ FENYK, Jaroslav. PROVAZNÍK, Jan. ŠKVAJN, Petr. In: FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 402.

⁴⁴ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 35 - 36.

⁴⁵ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 36.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

Domnívám se však, že ani za předpokladu, kdy bychom znalecký posudek zařadili mezi prameny důkazu, nemůžeme na něj § 347a užít, a to z následujícího důvodu. V praxi neobsahuje-li znalecký posudek znaleckou doložku, pracuje se s ním jako s listinným pramenem důkazu. A contrario je tedy zřejmé, že znalecký posudek, pokud doložku obsahuje, by byl maximálně jakýmsi specifickým pramenem důkazu, a to z toho důvodu, že v praxi je čímsi na pomezí písemného a ústního odborného sdělení. Objekt § 347a odst. 1 byl popsán již výše, objekt § 346 odst. 1 je: „*zájem na spolehlivosti a důvěryhodnosti znaleckého zkoumání v právním životě.*“⁴⁸ I přes to, že oba objekty jsou jiné, jsem toho názoru, že jednočinný souběh by v těchto případech byl také vyloučen, a to právě s ohledem na skutečnost, že i kdybychom řekli, že znalecký posudek je pramenem důkazu, nebyl by jednoznačně listinným ve smyslu § 347a.

Na základě výše uvedených argumentů se tedy domnívám, že k jednočinnému souběhu § 346 odst. 1 a § 347a odst. 1 nemůže za žádných okolností dojít. Navíc pro případ, že by ale byl splněn znak podstatného vlivu na rozhodnutí u znaleckého posudku, byla by dle mého názoru trestnost tohoto jednání dána druhou základní skutkovou podstatou tohoto ustanovení, tedy § 346 odst. 2, nikoliv § 347a odst. 1, neboť i komentář k § 346 odst. 2 říká: „*Znalec může nepravdu uvést více procesními způsoby, například předložením písemného vyhotovení znaleckého posudku,...*“⁴⁹ Jsem tedy toho názoru, že znalec se nemůže dopustit skutkové podstaty § 347a odst. 1 a to právě z důvodu specifičnosti povahy znaleckého posudku a z důvodu trestnosti daného jednání v § 346 odst. 2.

V kontextu mého výše uvedeného pojednání nad povahou znaleckého posudku mi přijde důležité nastínit a rozebrat situaci, kdy znalecký posudek není do řízení vnášen přímo znalcem, ale účastníkem řízení a kdy dojde k padělání či pozměnění z jeho strany. Jde o případ, v němž si účastník například nechá posudek vypracovat písemně a před předložením zde něco změní. V takovém případě totiž je dle mého názoru možné již mluvit o jeho listinné podobě neboť z povahy věci je nemožné, aby účastník pozměnil ústní formu znaleckého posudku, slova znalci do úst vložit zkrátka není možné. Jediná možnost změny ústní podoby znaleckého posudku je pohnutí

⁴⁸ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2810, bod 1.

⁴⁹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2816, bod 37.

znalce k takovému jednání a to se již pohybujeme v intencích např. § 347a odst. 2 a pro znalce v § 346. Na základě těchto skutečností zastávám tedy názor, že pro případ, kdy účastník znalecký posudek vypracovaný v písemné formě do řízení vnese sám, mohou být splněny podmínky § 347a odst. 1. Jsem si vědom možných negativních vlivů na takové rozdělení nahlížení na znalecké posudky, ale myslím si, že pokud by tomu tak bylo jen pro účely otázky trestní odpovědnosti za § 346 a § 347a, není takové rozlišování na škodu.

I přes skutečnost, že na základě výše vedených úvah jsem dospěl k závěru, že se znalec nemůže dopustit maření spravedlnosti dle § 347a, s ohledem na téma mé práce bych se na tomto místě rád pozastavil nad novou právní úpravou týkající se znalců, tedy zákonem č. 254/2019 Sb., zákon o znalcích (dále jen „ZnalZ“), který nabyl účinnosti 1. 1. 2021. Konkrétně bych se rád zaměřil na § 28 odst. 1 tohoto zákona. Dle tohoto ustanovení totiž znalecký posudek musí být úplný, pravdivý a přezkoumatelný.

Minimálně aspekt pravdivosti mi připadá poměrně problematický. Zákonodárce totiž, byť patrně nevědomě, touto dikcí mohl zatížit znalce odpovědností za podklady jim poskytnuté k vypracování znaleckého posudku, neboť aby takový posudek byl úplný a pravdivý, musí být i tyto podklady úplné a pravdivé. Stejně obavy je možné sledovat i u odborné veřejnosti.⁵⁰ Pro zjištění účelu takto znějícího ustanovení jsem nahlédl do důvodové zprávy k vládnímu návrhu ZnalZ.⁵¹

Účel požadavku úplnosti je možné poměrně dobře z důvodové zprávy zjistit. Dočteme se, že znalecký posudek: „...*musí být (...) úplný, musí obsahovat veškeré potřebné náležitosti, musí hodnotit problém komplexně a musí být vnitřně konzistentní.*“⁵² Důvodová zpráva dále rozvádí, co rozumí tím, že posudek je komplexní, kdy říká: „*Znalecký posudek lze považovat za komplexní, pokud přihlíží nezávisle a nestranně ke všem známým relevantním skutečnostem. Dále musí kompletní znalecký posudek obsahovat zejména úplný postup, kterým bylo dosaženo závěru, použité předpoklady, popis metody a použité informace a podklady. Znalecký posudek je vnitřně konzistentní, jestliže je v souladu s předpoklady a principy*

⁵⁰ POLÁČEK, Bohumil. *Krátké zamyšlení nad novým znaleckým zákonem* [online]. advokatnidenik.cz, 29. dubna 2020 [cit. 29. října 2021]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/04/29/kratke-zamysleni-nad-novym-znaleckym-zakonom/>.

⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 254/2019 Sb., 99 str.

⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 254/2019 Sb., zvláštní část, str. 79.

zmíněnými v posudku a v souladu s interpretací výsledků.“⁵³ Na tomto místě by se dalo polemizovat, zda by tato charakteristika místy spíše neseseděla na pojem přezkoumatelnosti, neboť požadavek např. konzistentnosti či popisu metody spíše sedí na možnost posudek např. dalším znalcem provést znovu za účelem ověření procesu tvorby posudku původního. Nicméně rozumím, že taková charakteristika může sedět i na aspekt úplnosti, neboť posudek bude úplný, pokud bude všechny tyto informace obsahovat.

Důvodová zpráva dále charakterizuje společně požadavek pravdivosti a přezkoumatelnosti, kdy uvádí výčet několika požadovaných vlastností, které dále rozebírá: „...znalecký posudek je opakovatelný, pokud nestranný odborník je schopen na základě informací obsažených v posudku zopakovat postup zpracovatele s obdobnými výsledky. Za důvodný lze posudek považovat, existuje-li důvod pro použití těch či oněch metod, postupů či údajů, které jsou pro ten který znalecký obor a odvětví *lege artis* (sic!) s čímž úzce souvisí i odůvodněnost takového posudku. Odůvodněností se rozumí, že ve znaleckém posudku musí být výslovně uvedeny důvody použití metod, postupů či údajů. Metody a postupy použité ve znaleckém posudku splňují požadavek vzájemné kontroly, pokud byly použity alespoň dva odlišné postupy, které při stejných či obdobných vstupních údajích a předpokladech poskytují stejné či obdobné výsledky. Znalecký posudek je transparentní, pokud údaje v něm použité pocházejí z věrohodného zdroje a tyto zdroje jsou vždy uvedeny.“⁵⁴ Dle mého názoru by s takto vymezeným požadavkem čistě přezkoumatelnosti, až na poslední větu, nebyl žádný problém. Byť, jak jsem výše uvedl, daly by se přezkoumatelností rozumět i některé požadavky uvedené u úplnosti, ale na tomto místě je jasně deklarováno, že je kladen požadavek na úroveň a odůvodnění použitých metod a postupů, jejichž volba nepochybně má silný vliv na výsledek každého znaleckého posudku a také i na jeho přezkum.

Jako problematický ovšem vidím fakt, že tyto vlastnosti mají naplňovat i požadavek pravdivosti. S takovým odůvodněním se nelze ztotožnit, neboť jednoznačně není možné požadavek pravdivosti dovozovat např. z postupu *lege artis*. S ohledem na skutečnost, že se v § 28 odst. 1 pravdivost výslovně nachází, a je tedy zřejmé, že zákonodárce ji v tomto ustanovení explicitně požadoval vedle úplnosti

⁵³ Důvodová zpráva k zákonu č. 254/2019 Sb., zvláštní část, str. 79.

⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 254/2019 Sb., zvláštní část, str. 79.

a přezkoumatelnosti, je o to více zarážející, že požadavek pravdivosti není nijak blíže rozebrán, neboť to poté působí tak, že se zde tento požadavek nachází nahodile a vznikají pochybnosti či spíše obavy o jeho účelu.

Jediná část z důvodové zprávy, která by se na pravdivost dala vztáhnout, je právě poslední věta výše uvedené citace, tedy transparentnost. Ta ovšem dle mého názoru ještě více podporuje obavy o možnou odpovědnost znalců za poskytnuté podklady. Jsem toho názoru, že není možné na znalce klást povinnosti ověřovat věrohodnost a transparentnost zdrojů informací, které mu byly poskytnuty, ze kterých pro účely svého posudku čerpá. Užitím stejné logiky by potom např. tlumočnick odpovídal za to, že osoba, jejíž např. výslech před soudem tlumočí, neuvedla pravdu. Kladen může být pouze požadavek zdroje vždy řádně uvést, nicméně to samo o sobě dle mého názoru opět sedí spíše na přezkoumatelnost či úplnost. Věřím, že i zákonodárce si je vědom problémů, které by taková praxe přinesla, proto jsem toho názoru, že založit znalcům takovou odpovědností nebyl úmysl.

Osobně se domnívám, že požadavek pravdivosti vůbec v § 28 odst. 1 ZnalZ být nemá a pokud jejím uvedením zákonodárce cílil např. na zdůraznění trestněprávní odpovědnosti znalců ve smyslu § 346 TrZ, měl znění § 28 odst. 1 ZnalZ lépe konstruovat.

3.2.2. Svědci

Jak bylo výše nastíněno, předestření nepravdivých skutečností, které mají podstatný význam na rozhodnutí, zná naše právní úprava již déle, a to konkrétně z § 346 odst. 2 TrZ. Zde se však kriminalizuje nepravdivé či neúplné ústní podání, tedy uvedení nepravdy či zatajení skutečnosti i bez podložení nějakým pramenem důkazu. Zároveň tato skutková podstata, na rozdíl od odstavce prvního, míří i na svědky. Na rozdíl od § 347a odst. 1, je zde širší výčet chráněných řízení. Oproti maření spravedlnosti zde nalezneme řízení před notářem jako soudním komisařem a před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Možnost jednočinného souběhu § 347a odst. 1 a § 346 odst. 1 byla rozebrána v předchozí podkapitole. Nyní bych se chtěl pozastavit nad možností jednočinného souběhu § 347a odst. 1 a § 346 odst. 2 ve vztahu ke svědkům, neboť ve vztahu ke znalcům tak bylo výše vyloučeno. Příkladně si lze představit situaci, kdy osoba v pozici

svědka tvrdí skutečnosti vědomě nepravdivé a nad to je podloží padělaným či pozměněným pramenem důkazu.

Objektem § 346 odst. 2 je: „...zájem na pravdivosti a spolehlivosti svědeckých výpovědí v právních řízeních, čímž se chrání integrita procesu dokazování, věcná správnost zjištěného skutkového stavu a rozhodování jen na základě takového stavu, a tím v konečném důsledku i autorita rozhodování orgánů veřejné moci.“⁵⁵ Ve srovnání s objektem § 347a odst. 1 je možné nalézt značnou podobu, avšak nachází se zde jeden podstatný rozdíl. U křivé svědecké výpovědi dle odst. 2 je zájem na pravdivosti a spolehlivosti svědeckých výpovědí, což chrání proces dokazování, u maření spravedlnosti dle odst. 1 je zájem na spolehlivosti listinných a věcných pramenů důkazu, což chrání proces dokazování. V obou případech je objektem snaha zajistit řádný proces dokazování, avšak pokaždé před jiným narušením. Na tomto místě se jeví vhodné upozornit, že opět dochází ke střetu důkazního prostředku a pramene důkazu. Výslech svědka je typickým důkazním prostředkem. Oproti tomu §347a, jak jsem opakovaně v této práci uvedl, cílí na prameny důkazu. Pokud by tedy došlo k jednání nastíněnému v předchozím odstavci, přicházela by dle mého názoru na místě v úvahu pouze možnost vícečinného souběhu § 346 odst. 2 a § 347a odst. 1 a jednočinný souběh možný není. K jednočinnému souběhu § 347a odst. 2 a § 346 potom platí to samé jako u jednočinného souběhu § 347a s § 345, viz výše.

3.3. Srovnání s § 347 TrZ

Posledním ustanovením, které v TrZ předchází maření spravedlnosti, je křivé tlumočení. Tak jako u § 346 je zde zaměření na specifické subjekty, a to na tlumočníky. I zde je rozdíl mezi oběma základními skutkovými podstatami zejména v tom, zda daný překlad má či nemá podstatný význam pro rozhodnutí. Trestá se totiž, stejně jako u znaleckých posudků, v některých případech i situace, kdy k takovému překladu dojde, aniž by se zkoumalo, zda má na rozhodnutí podstatný význam. Rozdíl je v tom, že dle první základní skutkové podstaty se trestná takový překlad o okolnostech mající podstatný význam na rozhodnutí před orgány veřejné moci obecně. Hledisko podstatného významu na rozhodnutí už absentuje v odst. 2, tedy v druhé základní skutkové podstatě, kde je však užší výčet řízení.

⁵⁵ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2810, bod 1.

V případě tlumočení a překládání však můžeme mluvit o ještě větší specifičnosti než u předchozí právní úpravy § 346. S účinností od 1. 1. 2021 totiž máme v naší právní úpravě také nový zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (dále jen „TlumZ“), který, jak komentář správně predestinuje, na rozdíl od staré právní úpravy odlišuje tlumočnický (ústní) a překladatelský (písemný) a TrZ tuto novinku nereflektuje.⁵⁶ Byť tedy TrZ v § 347 hovoří o tom, že se trestá jednání, kdy tlumočnický nesprávně tlumočí či písemně překládá, a tedy obsahuje obě tyto varianty, v návaznosti na TlumZ se písemná forma v § 347 stala obsoletní a trestné je tedy jen neřádné ústní tlumočení, neboť nově tlumočnický již nepřekládá.

Komentář na základě této skutečnosti konstatuje vznik mezery v zákoně a volá po novelizaci TrZ či TlumZ.⁵⁷

Na tomto místě se tedy, na rozdíl od předchozích situací, nebudu věnovat možnostem jednočinného souběhu křivého tlumočení a maření spravedlnosti, neboť je zjevné, že je zde najisto postaven rozdíl ve formě a tedy ke střetu obou skutkových podstat nemůže dojít, ale spíše se zaměřím na možnost či nemožnost vyplnění výše zmíněné, vzniklé mezery v zákoně právě prostřednictvím § 347a.

Pokud tedy nejprve postavím na jisto ústní formu, tedy tlumočení, v případě, kdy by proběhlo v chráněném řízení vyčteném v § 347 odst. 2, pohybujeme se bez ohledu na to, zda mělo či nemělo podstatný vliv na rozhodnutí právě v odstavci druhém. Pro případ, že by k němu nedošlo v chráněném řízení a podstatný vliv na rozhodnutí mělo, jsou naplněny znaky odst. 1. Otázka (bez)trestnosti tlumočení, které nemá podstatný vliv na rozhodnutí, avšak nelze je podřadit ani do výčtu řízení v odst. 2, je již otázkou pro další zamyšlení.

Otázkou tedy zůstává, zda je možné písemné překlady vztáhnout do definice písemného pramene důkazu ve smyslu § 347a. Domnívám se, že písemné překlady budou zpravidla sloužit jako prostředek pro porozumění jiného pramene důkazu, tedy jakýsi prostředník, který jen reprodukuje nějaké skutečnosti, plynoucí z pramene důkazu, do jiného jazyka. Rozhodující orgán potom nerozhoduje na základě skutečnosti, která vyplynula z tohoto překladu, ale z původního pramene důkazu, kdy

⁵⁶ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2831, bod 26.

⁵⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2831, bod 26, 28.

k jeho „pouhému“ porozumění sloužil daný předklad. Proto o takovém překladu nelze dle mého názoru hovořit jako o samotném prameni důkazu pro účely § 347a a potřeba novelizace jednoho či druhého zákona je skutečně potřeba. Byť je třeba připustit, že k zásahu do informace získávané z původního pramene důkazu dochází právě ze strany překladatele a on je ten, kdo listinu orgánu předkládá. Nicméně mnou tvrzená specifická překladačská ve formě pouhého prostředníka porozumění je právě ta oblast, kterou má ve vztahu k tlumočnickům řešit právě § 347. Nad to se domnívám, že stejně, jako komentář konstatuje nemožnost analogie uvnitř samotného § 347⁵⁸, jednalo by se i v tomto případě o stejnou situaci.

Stejně jako u znaleckého posudku potom za situace, kdy účastník řízení překlad zajistí od tlumočnicka sám, poté v něm něco pozmění a takto pozměněný překlad předloží orgánu rozhodujícímu, můžeme v takovém případě dle mého názoru opět hovořit o splnění podmínek listinného pramene důkazu ve smyslu § 347a. Jsem si vědom, že v předchozím odstavci jsem nastínil svou tezi překladu jako pouhého prostředníka, ale situaci, kdy je předkládán účastníkem, vnímám odlišně. V takovém případě totiž účastník překlad předkládá jako součást svých skutkových tvrzení, kdežto je-li soudem vyžádán, jedná se dle mého názoru o pouhý prostředek porozumění již předloženého skutkového tvrzení. I na tomto místě jsem si vědom možných negativních vlivů takto odlišného nahlížení, ale stejně jako u znaleckých posudků se domnívám, že pokud by tak bylo pouze pro účely § 347a, nemělo by takové rozlišování činit potíže.

K jednočinnému souběhu § 347a odst. 2 a § 347 co do ústní formy, tedy tlumočení, potom platí to samé jako k jednočinnému souběhu §347a odst. 2 a § 345 výše.

3.4. Srovnání s § 348 TrZ

S § 347a úzce souvisí i další trestné činy. § 348, tedy bezprostředně následující trestný čin, spočívá v padělání veřejné listiny. Jejich úprava se nachází v § 131 TrZ, a jako příklad je možné si představit např. rozsudek, notářský zápis, ale i např. občanský průkaz. Pro úplnost se mi jeví důležité zdůraznit, že znalecký posudek není

⁵⁸ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2831, bod 26.

veřejnou listinou.⁵⁹ Na rozdíl od některých předchozích situací se zde ve skutkové podstatě nevyžaduje, aby její použití mělo podstatný vliv na rozhodnutí, a ani se zde nehovoří o žádném druhu řízení. Objektem zde je mj.: „...zájem na autenticitě veřejných listin...“⁶⁰, což žádným způsobem nekoliduje s § 347a. V případě, že tato listina bude v řízení před orgánem veřejné moci užitá jako pravá bez dalšího, bude jednání trestné s ohledem na § 348 alinea 1. Pro případ, že by zároveň byla tato listina předložena v jednom z chráněných řízení § 347a odst. 1 a měla podstatný vliv na rozhodnutí, je jednočinný souběh obou ustanovení dle mého názoru možný.⁶¹

S ohledem na skutečnost, že ve výčtu trestných činů nacházejících se v § 347a odst. 2 chybí § 348, jeví se mi účelné na tomto místě připomenout, že dané jednání je trestné ve formě účastenství, avšak se zásadou akcesority.

3.5. Srovnání s § 350 TrZ

Posledním ustanovením, kterému bych se chtěl na tomto místě věnovat, je padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu. Stejně jako v § 348, je pro účely této práce relevantní skutečnost, že se zde trestá dle alinea 2. (a to jak dle odst. 1, tak dle odst. 2) případ, kdy pachatel užije před orgánem veřejné moci takovou lékařskou zprávu, posudek nebo nález jako pravý. Objektem této skutkové podstaty je mj.: „...zájem na autenticitě kvalifikovaných zdravotnických dokumentů a jejich spolehlivosti v právních řízeních před orgány veřejné moci.“⁶² Stejně jako v předchozím případě proto ani zde není důvod k vyloučení jednočinného souběhu a pro případ, že by takový zdravotnický dokument měl podstatný význam na rozhodnutí v jednom z chráněných řízení vyčtených v maření spravedlnosti, myslím si, že by bylo dané jednání trestné dle § 347a odst. 1 i dle § 350.⁶³

Taktéž jako u § 348, i zde platí trestnost ve formě účastenství se zásadou akcesority.

⁵⁹ např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2011, sp. zn. 8 Tdo 608/2011.

⁶⁰ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2850, bod 1.

⁶¹ Shodně - PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2848, bod 82.

⁶² PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2864, bod 1.

⁶³ Shodně - PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2848, bod 82.

3.6. Nepravdivá tvrzení účastníků civilního soudního řízení

Výše jsem nastínil situace, kdy různé osoby před soudy či jinými orgány veřejné moci předestírají nepravdu a jaké to může mít důsledky. Doposud však v této práci nebyla věnována pozornost situacím, kdy nepravdivé tvrzení předkládá účastník civilního soudního řízení, avšak nepodkládá jej žádným nepravým pramenem důkazu, tedy zkrátka lže. Mířím tím konkrétně na účastnickou výpověď.

Civilní soudní řízení je rozlišováno na řízení sporné a nesporné. Jak se dozvíme z odborné literatury, účastnická výpověď má v obou typech řízení diametrální rozdíl.⁶⁴ Jsem však toho názoru, že pro trestněprávní důsledky předestírání nepravdy toto rozlišování nemá momentálně žádný vliv. V našem právním řádu totiž takové jednání kriminalizováno není. Nakonec sama citovaná učebnice říká: „*Účastník se nemůže dopustit trestného činu křivé výpovědi. Uvádí-li proto účastník při své výpovědi nepravdivé údaje, nehrozí mu trestněprávní postih, pouze důsledky v podobě neunesení důkazního břemene, z důvodu, že soud jeho tvrzením neuvěří.*“⁶⁵ Dle mého názoru krom negativních důsledků v podobě neuvěření soudu, může také dojít ke znevěrohodnění všech dalších tvrzení takového účastníka obecně a třeba i nějakého konkrétního pramene důkazu, pokud na něj výpověď účastníka navazuje. To může v konečném důsledku vyústit i v trestní stíhání dle § 347a TrZ v souvislosti s takovým pramenem důkazu. Nebylo by však zavedení trestnosti takového jednání účelné?

Domnívám se, že zodpovědět tuto otázku je poměrně složité. Dle mého názoru se často soukromoprávní spor dostane před soud právě s ohledem na to, že jedna ze stran jedná neřádně, ale nemyslím si, že hrozící trest by na této skutečnosti něco změnil. Byť je třeba přiznat, že určité procento sporů končících před soudy by se možná pomocí takového institutu před soud ani nedostalo, kdyby strana tvrdící nepravdu věděla, že druhá strana ji má šanci vyvrátit, a tím vedle toho ještě hrozí trestní řízení.

Nad to civilní soudy rozhodující ve sporných řízeních k účastnickým výpovědím i dnes přistupují s jistým odstupem. To potvrzuje i učebnice, když říká: „*Jeho*

⁶⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 289, m. č. 264.

⁶⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 289 – 290, m. č. 264.

*vypovídací hodnota je však velmi sporná, protože u účastníků se (...) vložený zájem automaticky předpokládá.*⁶⁶

Pokud by se však zákonodárce rozhodl takové jednání trestněprávně postihovat, myslím si, že na tomto místě by již nabývalo dělení na sporné a nesporné řízení významu, neboť, jak stojí v učebnici při definici nesporného řízení oproti spornému: „*V nesporném soudnictví je naproti tomu výslech účastníků stěžejním důkazním prostředkem.* Je tedy zřejmé, že k výpovědi účastníka zde je přihlíženo jinak a s větší váhou než u řízení sporného.

⁶⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 289, m. č. 264.

4. Vybrané aspekty § 347a odst. 2

Již v předchozích kapitolách své práce jsem s druhou základní skutkovou podstatou § 347a okrajově pracoval, zejména pro účely zkoumání možnosti jednočinných souběhů. Na tomto místě bych se však rád věnoval některým jejím vybraným oblastem.

4.1. Rozšíření § 347a odst. 2

§ 347a odst. 2 kriminalizuje účastenství ve formě návodu či organizátorství k taxativně vyčteným trestným činům, pokud k němu dojde korupčním způsobem.⁶⁷ Konkrétně se jedná o trestné činy dle § 345, § 346 a § 347. Já jsem se těmito trestnými činy výše ve své práci již věnoval, a to při zkoumání možnosti jednočinných souběhů s § 347a. Do svého porovnání jsem však zahrnul dále i jednání dle § 348 a dle § 350. Na tomto místě bych se tedy zaměřil na otázku, zda by nebylo účelné je do výčtu § 347a odst. 2 také zařadit, a to s ohledem na skutečnost, že organizátorství či návod k těmto trestným činům je ovládáno zásadou akcesority tak, jako tomu bylo dříve u § 345, § 346 a § 347.

Jak bylo výše řečeno, důvodem zavedení § 347a dle důvodové zprávy byly požadavky plynoucí pro ČR z mezinárodních závazků. Z žádné z mezinárodních smluv, které jsou v důvodové zprávě zmiňovány⁶⁸, však nelze dovodit i povinnost kriminalizovat právě jednání popsané v § 348 a § 350. Je však třeba říci, jak Mičkal správně uvádí, zákonodárce se ani při formulaci aktuálně znějícího § 347a striktně nedržel požadavků mezinárodního práva, když navíc do skutkové podstaty zahrnul i např. křivé tlumočení nebo nepravdivý znalecký posudek a na druhou stranu opomenul kriminalizovat např. bránění v shromažďování důkazů.⁶⁹ Zahrnutí § 348 a § 350 či dalších do § 347a odst. 2 by tedy dle mého názoru nebylo nijak zvláštní, či snad nedovolenou situací. Otázkou zůstává, zda by byl takový postup účelný.

⁶⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2842, bod 44.

⁶⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., a některé další zákony, obecná část, str. 24; zvláštní část, str. 48 - 49.

⁶⁹ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 33.

4.1.1. § 348

Nejprve se tedy zaměřím na § 348. Byť to v něm není uvedeno výslovně, je třeba odlišovat dvě situace, které mohou nastat. Tou první je případ, kdy k padělání či pozměnění má dojít osobou, která nemá nic společného s orgánem příslušným k vydání dané veřejné listiny, půjde např. o známého účastníka řízení, který je padělatel.

Druhou situací je případ, kdy dojde k vystavení nepravdivé veřejné listiny osobou, která takové veřejné listiny vydává v rámci své činnosti, např. zaměstnání. Zde si můžeme představit např. zaměstnance soudu, který má na starosti vyhotovení rozsudků. Taková osoba se může dopustit buď jednání, které spočívá ve vytvoření zcela smyšlené veřejné listiny, třeba i údajně vydané jiným orgánem, anebo v pozměnění takové listiny, která skutečně má být vydána, ale např. přidá nulu k částce, která má být zaplacená žalovaným. V komentáři k § 350 jsou tyto situace rozděleny, když říká: „*O trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny však nepůjde tehdy, když pachatel překročí svou pravomoc a vydá veřejnou listinu, k čemuž je formálně oprávněn, s úmyslně nepravdivým či zcela zkresleným obsahem. V takovém případě půjde o zneužití pravomoci úřední osoby...*“⁷⁰ Konkrétní kvalifikace takového jednání však pro účely této kapitoly není rozhodující, podstatné je, že se v těchto případech jedná o úřední osobu ve smyslu § 127 TrZ.

Ve chvíli, kdy pachatel úřední osobě nabídne prospěch pro výše popsané jednání, dopustí se trestného činu podplácení dle § 332 TrZ alinea první.⁷¹ Neboť jak komentář uvádí, pojem obecný zájem: „...*je širší, než výkon veřejné moci (a jistě tedy i než jen výkon pravomoci úřední osoby či orgánu veřejné moci)*...“⁷². V jiných případech, Vesecká zmiňuje znalce⁷³, domnívám se však, že by se mohlo jednat i např. o notáře při působnosti mimo § 127 odst. 1 písm. g), by byla naplněna skutková podstata alinea 2, tedy podplácení v souvislosti s podnikáním.

⁷⁰ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2855-2856, bod 36.

⁷¹ Shodně – VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, 2019, roč. 4, č. 2, s. 145.

⁷² PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2609, bod 12.

⁷³ VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, 2019, roč. 4, č. 2, s. 145.

Takové jednání spočívající v pouhém nabídnutí prospěchu za zfalšování veřejné listiny úřední osobě či osobě v souvislosti s jejím podnikáním tedy náš trestní zákoník již postihuje. Z tohoto důvodu si myslím, že přidání § 348 do výčtu § 347a odst. 2 není účelné, byť je třeba uznat, že v situaci, kdy je taková nabídka směřována osobám mimo výše uvedené, a dojde k jejímu odmítnutí, nedopouští se nabízející žádného trestného činu.

4.1.2. § 350

U § 350 je situace obdobná, a dokonce zákon výše nastíněné situace pro potřeby § 350 částečně upravil. Jsou zde 2 základní skutkové podstaty. Ta první opět míří na situace, kdy k padělání lékařské zprávy, posudku a nálezu (dále jen společně „lékařská zpráva“) dojde osobou, která tak nečiní v souvislosti s výkonem zdravotnictví, opět to může být známý účastníka řízení, který je padělatel.

Druhým případem jsou situace, kdy lékařská zpráva je padělána či pozměněna lékařem či jinou způsobilou zdravotnickou osobou. Zákon zde v odst. 2 myslí právě na tyto situace. Ze strany lékařů či jiných způsobilých zdravotnických osob však může dle mého názoru dojít ke dvěma situacím. Jednak mohou vystavit lékařskou zprávu, k jejímuž vydání jsou příslušní, ovšem s tím, že tato není pravdivá. Nebo mohou vytvořit lékařskou zprávu, k jejímuž vydání nejsou příslušní, tedy např. ortoped, který zná podobu lékařských zpráv svého kolegy chirurga, vytvoří lékařskou zprávu údajně vydanou tímto chirurgem.

Komentář k odst. 2 říká: *„Tato varianta spočívá ve vytvoření kvalifikovaného zdravotnického dokumentu sice osobou, která je k tomu oprávněna, ale který je obsahově vadný, neboť je nepravdivý, ...“*⁷⁴ Je tedy zřejmé, že odst. 2 pokrývá situace, kdy zdravotnická osoba je k vydání lékařské zprávy příslušná.

Na základě výše uvedeného se tedy domnívám, že je rozdíl mezi situacím ve výše uvedeném příkladu ortopeda a chirurga a situacím, kdy by tento ortoped vystavil padělanou lékařskou zprávu svým jménem, za svou ortopedickou praxi. V prvním případě by se lékař dle mého názoru dopustil jednání podle § 350 odst. 1 alinea první, byť by díky svému medicínskému vzdělání jistě dokázal lékařské zprávě dodat vyšší autenticitu, nicméně zprávu by tvořil jménem jiného lékaře. Pokud by zprávu vystavil

⁷⁴ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2872, bod 48.

za sebe, svým jménem, až tehdy by dle mého názoru naplnil skutkovou podstatu v § 350 odst. 2 alinea první. Ve vztahu k mnou zkoumané otázce rozšíření § 347a odst. 2 o skutkovou podstatu § 350 je to však irelevantní, neboť v každém případě by došlo k naplnění některé ze skutkových podstat § 350.

Stejně jako v situaci dle § 348 se nyní zaměřím na vztažení podplácení dle § 332 na tuto situaci. Co se týče obecného zájmu, ten zde dle mého názoru již nelze dovodit. Byť komentář k § 331 uvádí, že: „*Kromě výkonu veřejné moci (...) může věcí obecného zájmu (podle rozhodovací praxe) dále být: (...) zdravotnictví.*“⁷⁵ Jako příklad však potom uvádí: „*...řádné fungování záchranné služby (...), rozhodování o hospitalizaci a operaci (...), či rozhodování o tom, kdo bude provádět operaci....*“⁷⁶ Což jsou oblasti týkající se dle mého názoru výlučně ochrany faktického zdravotního stavu osob. Manipulaci zdravotního stavu uvedeného v lékařské zprávě zde již dle mého názoru podřadit nelze.

Co se týče § 332 alinea druhá, tedy podnikání, to bychom již u lékařů provozujících soukromou praxi dle mého názoru mohli dovodit. Proto se domnívám, že lze uzavřít, že trestní zákoník i na tyto situace již myslí a rozšířit § 347a odst. 2 o § 350 by nebylo účelné. Byť je třeba i na tomto místě konstatovat, že určitá výšeč takového jednání, při odmítnutí nabídky, trestná není a to proto, že část lékařů svou praxi vykonává jako zaměstnanci, např. v nemocnicích či jiných klinikách, tedy nelze mluvit o jejich podnikání. Stejně jako u § 348 potom platí, že v případě, kdy by nabídka směřovala vůči padělateli, který ji odmítl, trestní odpovědnost by s ohledem na zásadu akcesority účastenství nebyla naplněna.

Na tomto místě bych rád v krátkosti odkázal na Provazníka, který ve svém článku velmi správně konstatuje skutečnost, že samotný § 347a není ve výčtu § 347a odst. 2 uveden.⁷⁷ Bude-li tedy někdo korupčním způsobem jiného nabádat, aby např. předložil soudu nějakou zfalšovanou listinu, a takto naváděný odmítne, návodce se nedopustí § 347a odst. 1.

⁷⁵ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2610, bod 17.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 35.

4.2. Forma úmyslu

Další specifickou otázkou, kterou bych se chtěl zabývat, je, zda druhá základní skutková podstata § 347a vyžaduje úmysl přímý, či zda je naplněna také úmyslem nepřímým. Komentář říká: „*U druhé základní skutkové podstaty podle § 347a odst. 2 postačuje ve vztahu ke všem znakům pouze úmysl nepřímý.*“⁷⁸ Dále potom: „*Postačí tak, je-li pachatel smířen s tím, (...) že by se osoba, na niž působil, mohla jednoho z vymezených trestných činů dopustit.*“⁷⁹ Mičkal ve svém článku však naopak říká: „*Z použití slov „za účelem“ je nezbytné dovodit, že uplácející musí chtít, aby uplácená osoba spáchala některý z trestných činů křivého obvinění (§ 345), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) nebo křivého tlumočení (§ 347), je tak zde vyžadován úmysl přímý.*“⁸⁰

Nejprve se tedy hodí vymežit rozdíl mezi úmyslem přímým a nepřímým. V § 15 TrZ je rozdíl jednoduše vymezen, kdy odst. 1 písm. a) definuje úmysl přímý jako situaci, kdy pachatel chtěl zákonem chráněný zájem porušit nebo ohrozit a v písm. b) definuje úmysl nepřímý jako situaci, kdy pachatel věděl, že svým jednáním porušení či ohrožení může způsobit a stane-li se tak, byl s tím srozuměn. V odst. 2 potom stojí, že srozuměním se chápe i smíření s takovým porušením či ohrožením. Jelínek ve své učebnici říká: „*Srozumění u nepřímého úmyslu vykládáme tak, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by následku, jež si představoval jako možný, mohla zabránit.*“⁸¹

Jelínek ve své učebnici k úmyslu přímému říká: „*Výjimečně u některých trestných činů však zákon vyžaduje zavinění ve formě přímého úmyslu, což se vyjadřuje výrazem „s cílem“ ...*“⁸² A jako příklad uvádí § 174, § 311 odst. 1 písm. c), § 316 a § 317 TrZ.⁸³ Šámalova učebnice se v tomto s Jelínkem shoduje a také uvádí

⁷⁸ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2844, bod 60.

⁷⁹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2844, bod 62.

⁸⁰ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 42.

⁸¹ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 229.

⁸² JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 230.

⁸³ Tamtéž.

§ 316 a § 317 jako příklady.⁸⁴ Shodné tvrzení stojí také v Kratochvílově učebnici, ten jako příklad uvádí § 316 odst. 1.⁸⁵

V § 347a odst. 2 se však, jak bylo výše zmíněno, nachází slovní spojení „za účelem“. To nalezneme i např. u § 169, § 292, § 302a odst. 2 či § 305 odst. 2 TrZ. Otázkou tedy je, zda „s cílem“ a „za účelem“ znamená to stejné. Dle mého názoru je smysl a účel obou slovních spojení stejný, oba vyjadřují, že nějaké jednání je vedeno, aby bylo dosaženo nějakého následku. Nebylo by tomu poprvé, kdy zákonodárce stejnou podmínku skutkové podstaty vyjádřil jinými slovy. Nakonec právě v § 347a odst. 2 se nachází znak skutkové podstaty spočívající v tom, že je nabídnut „prospěch“ a jak komentář⁸⁶, tak Mičkal⁸⁷, na kterého komentář také odkazuje, dovozují, že tento pojem se shoduje s pojmem „úplatek“ ve smyslu § 334 odst. 1 TrZ. Důvodová zpráva potom, byť ne přímo, odkazuje na podplácení také, tedy: „*Pojmy „poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení“ jsou totožné s pojmy užitými v trestném činu podplácení podle § 332 tr. zák. a je třeba je vykládat shodně.*“⁸⁸ Skutečnost, že se tato změna pojmu vyskytuje u stejné skutkové podstaty, dle mého názoru pouze utvrzuje mou domněnku, že pojmy „s cílem“ a „za účelem“ vyjadřují totéž, a tedy také došlo pouze k užití jiných slov.

Dle výše uvedeného výkladu u § 15 by se dalo říci, že je poměrně jednoznačné, že je vyžadován úmysl přímý. Nyní se však zaměřím na konkrétní komentářové výklady výše zmíněných ustanovení, poté závěry tam zjištěné aplikuji i pro § 347a odst. 2.

Nejprve se tedy zaměřím na skutkové podstaty, ve kterých se nachází „s cílem.“ K § 174 Draštík ve svém komentáři uvádí: „...s ohledem na to, že pachatel jedná „s cílem donutit jiného“ (sic!) vyžaduje se úmysl přímý.“⁸⁹ Ščerba téměř shodně uvádí: „Musí jít (...) o úmysl přímý, neboť skutková podstata uvedená v § 174 odst. 1

⁸⁴ HERCZEG, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 189.

⁸⁵ KRATOCHVÍL, Vladimír. In: KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 288, m. č. 818.

⁸⁶ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2843, bod 49.

⁸⁷ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 42.

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., a některé další zákony, zvláštní část, str. 49.

⁸⁹ VOČKA, Vladimír. In: DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 971.

vyžaduje, aby pachatel sledoval určitý cíl...“⁹⁰ Shodný výklad lze potom nalézt v Šámalově komentáři: „Po subjektivní stránce je (...) třeba přímého úmyslu („s cílem“).“⁹¹ Všichni autoři se tedy shodují na tom, že je třeba úmyslu přímého.

K § 316 Draštík uvádí: „Předpokládá se (...) úmysl přímý (...), pouze u jednání spočívajícího ve vyzrazení utajované informace, které za tímto účelem pachatel předtím ani nevyzvídal, ani nesbíral, ale tento úmysl pojal až dodatečně, by patrně k odpovědnosti postačoval i úmysl nepřímý...“⁹². Totožně potom vykládá také úmysl u § 317.⁹³ Šámalův komentář potom také mluví k úmyslu přímému, ovšem s výjimkou alinea 3: „Z hlediska subjektivní stránky se (...) vyžaduje úmysl přímý (...) (arg. „vyzvídá ... s cílem, sbírá ... s cílem“) ... s výjimkou alinea 3, kde je charakterizováno jednání (...), u kterého postačuje úmysl eventuální...“⁹⁴ Stejně jako Draštík, taktéž Šámal potom k výkladu úmyslů u § 317 dochází ke stejným závěrům, jako u § 316.⁹⁵ Ve Ščerbově komentáři u výkladu § 316 se však v tomto ohledu se slovním spojením „s cílem“ nepracuje, komentář výslovně neříká, zda postačuje úmysl nepřímý, nebo zda je vyžadován úmysl přímý. Komentář pouze uvádí, že tento specifický cíl je odlišovacím kritériem od § 317.⁹⁶ Dále však uvádí k vybraným znakům skutkové podstaty, že k jejich naplnění postačuje srozumění, tedy např.: „Pachatel vždy musí vědět a být minimálně srozuměn, že informace (...) má charakter utajované informace...“⁹⁷ nebo „...musí pachatel vědět a být alespoň srozuměn, že subjektem, kterému vyzrazuje kvalifikovanou utajovanou informaci, je cizí moc, respektive její představitel.“⁹⁸ Taktéž i zde se obdobný výklad nachází také u § 317.⁹⁹ Byť to tedy

⁹⁰ ŠČERBA, Filip, KALVODOVÁ, Věra. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 1, § 1 až 204*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1444, bod 19.

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140 – 421). Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1746, bod. 6.

⁹² VONDRUŠKA, František. In: DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2558.

⁹³ VONDRUŠKA, František. In: DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2571.

⁹⁴ RIZMAN, Stanislav. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140 – 421). Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3087, bod. 9.

⁹⁵ RIZMAN, Stanislav. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140 – 421). Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3094, bod. 7.

⁹⁶ ŠČERBA, Filip. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2492, bod 47.

⁹⁷ ŠČERBA, Filip. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2492, bod 49.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ ŠČERBA, Filip. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2501, bod 23.

nemohu říci s jistotou, domnívám se, že dle komentáře u § 316 i § 317 postačuje úmysl nepřímý.

Nyní se zaměřím na výklad skutkových podstat, jejichž znakem je slovní spojení „za účelem.“ K § 169 Ščerba v komentáři uvádí: „*Subjektivní stránka (...) spočívá v úmyslném zavinění. Pachatel (...) musí být minimálně srozuměn i s tím, že dítě má být předmětem adopce...*“¹⁰⁰ Postačuje zde tedy úmysl nepřímý.

U § 302a dle Ščerbova komentáře: „...*je trestnost pachatele (...) podmíněna tím, že je tato činnost prováděna za účelem obchodu; pachatel tedy musí být minimálně srozuměn s tím, že se s chovanými zvířaty bude obchodovat.*“¹⁰¹ I zde tedy lze uzavřít, že postačuje úmysl nepřímý.

Shodnou úvahu má Draštík k § 305 odst. 2, kdy říká: „*Po subjektivní stránce musí jít o jednání úmyslné – slova „za účelem“ nezakládají nezbytnost naplnění pouze přímého úmyslu, ale může jít i o nepřímý úmysl.*“¹⁰² Stejný závěr lze nalézt také v Šámalově komentáři: „*Z hlediska subjektivní stránky je zde nutný úmysl (...), a to případně i jen nepřímý...*“¹⁰³

Je tedy zřejmé, že byť se na první pohled může zdát, že užití slovního spojení „s cílem“ či „za účelem“ jednoznačně indikují nutnost přímého úmyslu, není tomu tak a v mnohých případech postačuje srozumění, tedy úmysl nepřímý. Navíc, byť jsem výše shledal, že dle mého názoru slovní spojení „s cílem“ i „za účelem“ znamenají to stejné, dle výše rozebraných příkladů u slovního spojení „za účelem“, které je i v § 347a, převažuje nepřímý úmysl.

Domnívám se proto, že k naplnění znaků skutkové podstaty § 347a odst. 2 postačuje úmysl nepřímý a proto se musím postavit proti závěrům Mičkala, jenž byly prezentovány výše.

¹⁰⁰ ŠČERBA, Filip, KALVODOVÁ, Věra. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 1, § 1 až 204.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1412, bod 11.

¹⁰¹ COUFALOVÁ, Bronislava. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2362, bod 27.

¹⁰² RŮŽIČKA, Miroslav. In: DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2501.

¹⁰³ PÚRY, František. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. Zvláštní část (§ 140 – 421). Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3029, bod. 6.

5. Zničení pramene důkazu

Otázce trestnosti zničení pramene důkazu jsem se ve své práci rozhodl věnovat samostatnou kapitolu. Zákodárce jej totiž do našeho právního řádu nevnesl, ačkoliv sdělení č. 84/2009 Sb. m. s., Římský statut, které je jedním z argumentů zavedení § 347a do našeho právního řádu, jej obsahuje.

Již výše v této práci jsem se zabýval zásadou *nemo tenetur se ipsum accusare* ve vztahu k § 347a. Domnívám se, že tato zásada se může projevit právě i zde. Mičkal také vyslovuje obavy o případné vztažení trestnosti ničení pramenů i na samotného pachatele původního trestného činu.¹⁰⁴ Stejně jako on se i já domnívám, že taková praxe by mohla být v rozporu s touto zásadou a proto je potřeba se této problematice věnovat podrobněji.

5.1. Slovensko

Trestní zákoník Slovenské republiky v § 344 zničení, respektive maření, pramene důkazu obsahuje, stejně jako zabraňování v jeho získání. Taktéž trestní zákoník Spolkové republiky Německo obsahuje obdobnou úpravu týkající se ničení pramenů důkazu, byť poměrně detailnější. V podrobnostech odkazuji na článek Provazníka, který přehledně právní úpravu Slovenska i Německa popisuje, a to včetně obecného porovnání některých znaků skutkových podstat maření spravedlnosti těchto zemí s naší úpravou.¹⁰⁵

Obecné porovnání se zahraniční úpravou ve svém článku má také Mičkal. Vedle Provazníka však zmiňuje i další evropské země, které postihují padělání pramenů důkazu a jejich předkládání, jmenovitě např. Chorvatsko či Slovinsko, u kterých navíc konstatuje, že postihují takové jednání i před civilními a správními soudy.¹⁰⁶ Nicméně právě u rozboru zničení pramene důkazu Mičkal nabízí částečný náhled do slovenské právní úpravy a praxe.

Mičkal cituje Šamka, soudce Krajského soudu v Bratislavě, který zastává tezi, že pachatel původního trestného činu se maření spravedlnosti při ničení pramene

¹⁰⁴ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 33 - 34.

¹⁰⁵ PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 39 - 41.

¹⁰⁶ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 43.

důkazu dopustit nemůže, jelikož to vyplývá z práva na obhajobu.¹⁰⁷ Mičkal však argumentaci zrovna právem na obhajobu hodnotí poměrně kriticky, a to z ohledem na jeho širokost, a zdůrazňuje, že není neomezené.¹⁰⁸ Dále Mičkal konstatuje názory slovenské odborné literatury, dle které se obviněný ani jeho obhájce ničení či ani skrytí důkazů dopustit nesmí.¹⁰⁹

Oproti tomuto Šamkově názoru je však možné postavit např. článek Harkabuse, slovenského prokurátora. Tento článek se zabýval případem, kdy podezřelý nahlásil odcizení listin, které měly sloužit jako důkaz proti němu, a potom k této smyšlené krádeži křivě vypovídal.¹¹⁰ Harkabus ve svém článku shledává, že se jedná o vybočení z mezí řádné obhajoby a trestní odpovědnost je dána. Harkabus nicméně v tomto článku narazil i na oblasti zničení pramene důkazu, když napsal: „...je potrebné odlíšiť aktívne páchanie trestných činov podozrivou osobou alebo obvineným v úmysle zatajiť usvedčujúce dôkazy, prípadne tieto ovplyvniť. K takýmto praktikám dochádza pomerne často. Je všeobecne akceptovanou skutočnosťou, že v prípade, ak sa obvinený alebo podozrivý dopúšťa trestnej činnosti v úmysle pôsobiť na svedkov, zničiť alebo falšovať dôkazy, do úvahy prichádza celá škála trestných činov, pre ktoré môže byť stíhaný. (...) Vo všetkých týchto prípadoch páchatel' aktívne pácha trestnú činnosť, aby „zakryl“ svoju už vykonanú trestnú činnosť.“¹¹¹ Je tedy zřejmé, že Harkabus aktivní konání spočívající ve zničení pramene důkazu pachatelem či jeho obhájcem považuje za trestné.

Je tedy zřejmé, že byť slovenský trestní zákoník zakazuje zničit pramen důkazu, nepanuje jednoznačná shoda v tom, jak skutkovou podstatu aplikovat.

5.2. Ničení pramenů důkazu za současné právní úpravy

Jak bylo výše řečeno, náš právní řád trestný čin zničení pramene důkazu neobsahuje. Nicméně být se to tak na první pohled nemusí zdát, máme v naší právní

¹⁰⁷ MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 34.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ HARKABUS, Matúš. Likvidácia dôkazov zo strany páchatel'ov trestnej činnosti a princíp nemo tenetur se ipsum accusare. *Magister Officiorum*, 2012, roč. 2, č. 2., s. 36.

¹¹¹ HARKABUS, Matúš. Likvidácia dôkazov zo strany páchatel'ov trestnej činnosti a princíp nemo tenetur se ipsum accusare. *Magister Officiorum*, 2012, roč. 2, č. 2., s. 35 – 36.

úpravě proces ničení pramenů důkazu z velké míry již kriminalizován, i když jen nepřímo. Nyní se pokusím toto své tvrzení vysvětlit na příkladech.

Představme si pachatele trestného činu poškození cizí věci dle § 228 odst. 2 TrZ, který např. posprejuje vagón vlaku. U činu je natočen jednak bezpečnostní kamerou, navíc si celý skutek zaznamenal na vlastní kameru, např. za účelem šíření činu v komunitě sprejerů. Pro lepší přehlednost řekněme, že záznam z bezpečnostní kamery je uložen na CD a záznam z kamery pachatele je uložen na DVD.

Nejprve se podívejme na případ, kdy CD a DVD bude ničeno osobou odlišnou od pachatele. Pokud by tomu tak bylo na základě domluvy s pachatelem ještě předtím, než k posprejování došlo, jednalo by se o pomoc ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) TrZ. Pokud by se tak stalo až poté, jednalo by se o trestný čin nadřívání ve smyslu § 366 TrZ (byť zde by se nesmělo jednat o osobu pachateli blízkou¹¹²). V úvahu samozřejmě přicházejí i další trestné činy, spočívající např. ve způsobu získání CD osobou, která jej má zničit. Lze tedy shrnout, že na potrestání takových situací tedy v zásadě TrZ již myslí.

Nyní si představme, že by CD a DVD bylo ničeno přímo samotným pachatelem. U DVD by pachatel potrestán nebyl. Co se týče CD, zde by dle mého názoru, stejně jako výše, téměř vždy přicházela trestní odpovědnost za jednání spočívající ve způsobu získání CD. Pokud by nastala mírně utopická situace a pachatel CD např. náhodou našel ležet na chodníku před sídlem bezpečnostní agentury, tedy nedošlo ke spáchání dalšího trestného činu při získávání CD, pak by dle mého názoru potrestán nebyl. Mičkal však zmiňuje dále zničením i možnost naplnění např. § 254 odst. 1 alinea třetí TZ, tedy zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.¹¹³

5.3. Zavedení trestnosti

Nejprve si myslím, že je důležité zamyslet se nad tím, jaký objekt by skutková podstata trestající zničení pramene důkazu měla. Poté totiž bude lépe možné posoudit její soulad s naším právním řádem. Nahlédneme-li do slovenské odborné literatury zabývající se tamním § 344, který upravuje trestný čin marenie spravodlivosti, z komentáře se dozvíme, že: „*Objektom tohto trestného činu je záujem na*

¹¹² Shodně - MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 33.

¹¹³ Tamtéž.

spravodlivom rozhodnutí súdu, prípadne orgánu činného v trestnom konaní na základe zákonne získaných a zákonne vykonaných dôkazov.“¹¹⁴ Čentěš ve svém komentáři ke slovenskému trestnímu zákoníku sice přímo objekt nedefinuje, ale hned v úvodu výkladu k ustanovení § 344 říká: „*Ustanovenie chráni zákonnosť trestného konania.*“¹¹⁵ Stejný názor vyjádřil Čentěš už ve své dřívější publikaci.¹¹⁶ Na Slovensku tedy zničení pramene důkazu nesměřuje k ochraně ničeho jiného. Domnívám se proto, že jinak by tomu nebylo ani u nás. To je možné předpokládat i s ohledem na skutečnost, že objektem § 347a odst. 1 TrZ je mj.: „...a tím i na řádném průběhu dokazování...“¹¹⁷ Proto je dle mého názoru možné konstatovat, že existovala-li by skutková podstata trestající zničení pramene důkazu, objekt by směřoval k procesu dokazování.

Takto určený objekt vylučuje případné úvahy nad otázkou, zda se trestností ničení pramene důkazu nechrání mj. dále i např. sféra osob, kterým pramen náleží, byť má jen zanedbatelnou hodnotu. Jak jsem v příkladech předchozí podkapitoly uvedl, takovým pramenem může být např. CD, které má hodnotu v řádu desítek korun.

Na tomto místě se mi jeví účelné opět případy zničení pramene rozebrat na dvou kategoriích. První kategorie zahrnuje případy, kdy ke zničení dojde přímo pachatelem původního trestného činu, druhá potom, kdy k němu dojde jakoukoliv další osobou.

Co se týče samotného pachatele, již výše v kapitole 2. jsem konstatoval, že OČTŘ nemají nadpřirozené schopnosti a právě prameny důkazu a poté důkazy jsou jediným nástrojem, kterým mohou náležitě zjistit skutkový stav. Z toho důvodu jsem konstatoval, že padělání či pozměnění pramene důkazu není chráněné zásadou nemo tenetur se ipsum accusare. Na druhou stranu však cítím rozdíl mezi situacím, kdy pachatel falešnými prameny důkazu mění a takto podkládá skutkový stav, a situacím, kdy skrze zničení pramenů důkazu skutkový stav nevyplyne žádný. Jistým způsobem by se zničení pramene dalo připodobnit situaci, kdy pachatel mlčí, zkrátka informace

¹¹⁴ LACIAK, Ondrej. In: BURDA, Eduard a kol. *Trestný zákon, Osobitná část, Komentár – II. diel.* Praha: C. H. Beck, 2011, s. 1127, bod 1.

¹¹⁵ ŠUMICHRASŤ, Tibor, NOVOCKÝ, Juraj. In: ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon. Veľký komentár.* 5. vydání. Žilina: Eurokódex, 2020, s. 754.

¹¹⁶ ŠUMICHRASŤ Tibor. In: ČENTĚŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon s komentárom.* Žilina: Vydavateľ Poradca podnikateľa, 2006, s. 483.

¹¹⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2835, bod 1.

o skutkovém ději díky jeho postupu nevyplnou, byť zde stojí pasivita proti aktivnímu jednání.

Jak bylo v kapitole 2. řečeno, zásada *nemo tenetur se ipsum accusare* je zásadou, kterou je možné vyložit jako právo každého odmítnout aktivní konání, jež by mohlo zapříčinit obvinění sebe sama. Byť jsem přitom zároveň konstatoval, že jedinou výjimkou z této pasivity je možnost lhát, domnívám se, že na tomto místě musím toto své tvrzení rozšířit i na ničení pramenů důkazu. Trestat totiž pachatele za to, že zničil usvědčující důkazy proti sobě sama, by dle mého názoru bylo v rozporu se zákazem nucení k sebeobviňování.¹¹⁸

Stejně jako se pachatel původního trestného činu nemůže vůči tomuto dopustit nadřování dle § 366¹¹⁹ a nemůže být trestán ani za účastenství na svém vlastním trestném činu, domnívám se, že by tomu tak mělo být i při ničení pramene důkazu.

Případy, kdy k ničení pramenů dochází ze strany třetích osob, jsou již k posouzení mnohem jednodušší. Jak jsem v předchozí podkapitole konstatoval, takové jednání je již nyní trestáno a to buď jako účastenství ve formě pomoci, nebo jako trestný čin nadřování dle § 366, avšak s výjimkou osob blízkých. Faktem však zůstává, že dle § 366 může být potrestáno zničení jakéhokoliv důkazu, ovšem § 347a se týká jen pramenů důkazu, které mají podstatný vliv na rozhodnutí. Současná právní úprava je tedy přísnější, než pokud by dané jednání bylo trestáno jen dle maření spravedlnosti.

Jako specifickou kategorii sledávám zničení pramene důkazu obhájcem pachatele. Jak bylo výše zmíněno, část slovenské odborné veřejnosti výslovně odmítá ničení pramene důkazu jak pachatelem, tak jeho obhájcem. Taková situace je však dle mého názoru stejná, jako ničení pramene důkazu osobou odlišnou od pachatele. V tomto tedy s výše zmíněnými závěry slovenské odborné veřejnosti zcela souhlasím, advokát se ničení pramene důkazu dopustit nesmí.

¹¹⁸ Shodně - MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 34.

¹¹⁹ Shodně PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 3080, bod 38.

6. Dopad § 347a na výkon advokacie

S ohledem na skutečnost, že ve velké části případů v řízeních před orgány veřejné moci nepředkládají prameny důkazu účastníci, ale jejich právní zástupci, je zřejmé, že právě těch se § 347a může silně dotýkat. Nakonec i Vesecká ve svém článku píše: „*Návrh vyvolal kritické reakce ze strany odborné veřejnosti, zejména ze strany advokátů. (...) někteří advokáti, za kterými v tomto ohledu stojí i Česká advokátní komora, se obávají možných zásahů do své nezávislé činnosti. Nejen vůči obviněným, ale dokonce vůči advokátům by mohla být dovozena trestněprávní odpovědnost za důkazy, které budou předkládat v zastoupení svých klientů.*“¹²⁰

Na tomto místě se jeví vhodné rozdělit tuto kapitolu na dvě části. V té první se budu věnovat dotčení výkonu advokacie první základní skutkovou podstatou a v další základní skutkovou podstatou druhou.

6.1. § 347a odst. 1

Ve vztahu k první základní skutkové podstatě je možné si představit několik situací. Jako první příklad bych uvedl situaci, kdy advokát vědomě nepravý pramen důkazu předloží a to s tím, aby byl použit jako pravý. Taková situace dle mého názoru nepotřebuje žádný další komentář. Skutková podstata je naplněna. Na tomto místě se mi jeví důležité zdůraznit, že samozřejmě v takovém případě není vyloučeno jak spolupachatelství advokáta a jeho klienta ve smyslu § 23, tak účastenství ve smyslu § 24.¹²¹

Stejně jasná je situace, kdy advokát neví o skutečnosti, že pramen, který mu byl předán, není pravý. V takovém případě je možné hovořit pouze o trestní odpovědnosti klienta ve smyslu § 22 odst. 2 TrZ, pokud ten o nepravosti věděl.¹²² Pokud ani ten o nepravosti nevěděl, nenaplnila skutkovou podstatu § 347a odst. 1 ani jedna z těchto osob. V takovém případě by však za splnění dalších podmínek mohl být

¹²⁰ VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, 2019, roč. 4, č. 2, s. 146.

¹²¹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2846, bod 70.

¹²² Shodně MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 40.

trestně odpovědný ten, kdo daný pramen důkazu vytvořil, zejména byl-li smířen s tím, že takto může být daný pramen důkazu někdy užít.¹²³

Oblast, která dle mého názoru vyžaduje širší rozbor, jsou případy nepřímého úmyslu. Komentář poměrně jednoznačně uvádí, že k vědomosti o tom, že pramen je padělaný, se vyžaduje úmysl přímý.¹²⁴ Navíc dodává, že pachatel si nepravosti pramene musí být vědom s jistotou, hovoří o tzv. apodiktickém soudu, nestačí mít pouhé pochybnosti o autenticitě.¹²⁵ Nahlédneme-li do odborné literatury, dozvíme se, že: „*Apodiktický soud znamená vědomí pachatele, že následek jeho jednání nastane absolutně jistě.*“¹²⁶ Dle komentáře tedy vědomost advokáta o nepravosti pramene musí být absolutně jistá.

Domnívám se však, že byť zákon přímo hovoří o vědomosti, že pramen důkazu je padělaný, je takto silný požadavek neudržitelný a není správný. S ohledem na objekt první základní skutkové podstaty, tedy ochranu procesu dokazování, není možné § 347 odst. 1 aplikovat jen na případy stoprocentní vědomosti o nepravosti. Domnívám se proto, že k vědomosti o nepravosti musí postačovat srozumění, tedy dovozují, že postačuje nepřímý úmysl.

Jak komentář správně uvádí¹²⁷, Česká advokátní komora vydala doporučení, ve kterém radí, aby advokáti, ideálně písemně, poučovali své klienty o § 347a TrZ a případně, aby klienti při předkládání pramenů důkazu, opět ideálně písemně, prohlásili, že si nejsou vědomi ničeho, co by autenticitu pramene mělo zpochybňovat.¹²⁸ Nyní se zaměřím na otázku, jaký dopad takové prohlášení v praxi může mít.

Pojďme se opět podívat na situace tak, jak jsem je výše rozdělil. V té první advokát o nepravosti jednoznačně ví a písemné prohlášení v tomto případě nic

¹²³ Shodně - PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2841, bod 39 - 40.

¹²⁴ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2844, bod 59.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír. In: KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 287, m. č. 812.

¹²⁷ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2846, bod 68.

¹²⁸ Představenstvo ČAK. *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku* [online]. cak.cz [cit. 16 ledna 2022] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=20626>.

nezmění anebo o pravosti nemá sebemenší pochybnost a objektivně ji např. ani mít nemohl, v tom případě je takové písemné prohlášení nadbytečné. Stejně tomu tak dle mého názoru bude i v případě nepřímého úmyslu. Nelze pochybnosti mít i nemít zároveň. Buď je předkladatel má a prohlášení na tom ve většině případů nic nemůže změnit, anebo je nemá, a proto jej nepotřebuje.

Tím samozřejmě netvrdím, že takové prohlášení nikdy nemůže být ku prospěchu advokáta. Může nastat situace, kdy tento bude z objektivního hlediska pochybovat o autenticitě nějakého pramene. S tím klienta konfrontuje a ten mu objektivními, rozumnými argumenty pochybnosti vyvrátí. Nakonec se však ukáže, že tato vysvětlení byla smyšlená a původní obavy advokáta byly skutečně na místě. V takovém případě by dané prohlášení mohlo mít vliv. Nicméně se domnívám, že aby skutečně bylo způsobilé prokázat, že obavy jím klient vyvrátil, měly by se na něm nacházet důvody, které k vyvrácení vedly. Rozumím však, že takový postup by v mnohých případech mohl narušit vztah důvěry mezi klientem a jeho advokátem.

Z výše uvedených důvodů se proto nemohu ztotožnit se závěrem uvedeným v komentáři, který říká: „*Ve vztahu k první základní skutkové podstatě podle § 347a odst. 1 je (...) trestní odpovědnost advokáta vyloučena vzhledem k požadavku jistoty ohledně vědomosti, že chráněný důkazní prostředek je padělaný či pozměněný...*“¹²⁹ Jak jsem výše shledal, dle mého názoru k vědomosti o nepravosti pramene důkazu postačuje úmysl nepřímý. Je třeba myslet na to, že ani advokát se nesmí dopouštět trestné činnosti a pokud pochybnosti o autenticitě má, je na něm, zda pramen předloží, či nikoliv. Komentář sice správně uvádí, že advokáti: „...*nejsou (...) oprávněni ověřovat správnost či úplnost informací poskytovaných klientem bez jeho souhlasu.*“¹³⁰ Mají však dle § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, možnost smlouvu o poskytování právních služeb vypovědět v případě, kdy dojde k narušení důvěry mezi nimi a klienty, případně, jsou-li pokyny klienta v rozporu se zákonem.

6.2. § 347a odst. 2

Ve vztahu ke druhé základní skutkové podstatě však již mohu plně odkázat na komentář, který správně uvádí: „...*jsou obavy o přepínání trestní represe ve vztahu*

¹²⁹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2845, bod 66.

¹³⁰ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2845, bod 65.

*k advokátům podstatně méně odůvodněné, neboť zda mají advokáti věci mnohem více pod kontrolou.“*¹³¹ I zde se každý advokát může rozhodnout, zda bude nabízet prospěch dotčeným subjektům, aby v řízení postupovaly určitým způsobem. Zde se však, na rozdíl od předchozí podkapitoly, daný postup neodvívá tolik od toho, co advokátovi předloží klient. Dle toho, co bylo řečeno výše, může dojít k situaci, kdy klient bude advokátovi tvrdit, že daný pramen je určitě pravý a pokud má advokát pochybnosti, musí se již rozhodnout sám, jak bude dále postupovat. Zde se však advokát rozhoduje ještě více sám za sebe, zda např. svědka s takovým požadavkem osloví.

Dále potom ještě komentář dodává: „*Klíčová je zde především korupční povaha jednání. Bez ní je možné jednání advokáta kvalifikovat jen jako návod k jednomu z vymezených trestných činů...*“¹³² Takové jednání bylo v této formě trestné i před účinností § 347a, tedy ve formě účastenství, se zásadou akcesority, a nebyl zde znak slíbení prospěchu. Jak však bylo výše zmíněno, Vesecká správně u znalců uvádí, že u nich bylo i doposud samotné slíbení prospěchu, respektive úplatku trestné.¹³³

Komentář dále ještě uvádí, že v případě, kdy dojde k takovému korupčnímu nabádání a tedy daná osoba, např. svědek, se skutečně křivé výpovědi dopustí, není souběh mezi návodem křivé výpovědi a § 347a odst. 2 možný.¹³⁴

¹³¹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2845, bod 66.

¹³² Tamtéž.

¹³³ VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, 2019, roč. 4, č. 2, s. 145.

¹³⁴ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář. Svazek 2, § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2848, bod 83.

7. Závěr

Ve své práci jsem při rozboru slov užitých k sestavení skutkové podstaty § 347a dospěl k závěru, že zákonodárce zaměnil pojmy „důkaz“ a „důkazní prostředek“. Shledal jsem, že není možné jednoznačně stanovit kritéria pro jasné určení, že některý důkaz plynoucí z pramene důkazu má podstatný význam na rozhodnutí, jelikož v každém jednotlivém řízení záleží na konkrétních okolnostech a jeden pramen důkazu může mít v různých řízeních jinou míru významu, proto je třeba v každém jednotlivém případě tuto míru zkoumat. Dále jsem ve své práci shledal, že § 347a odst. 1 může cílit i na rozhodnutí procesní. Při hodnocení zásady nemo tenetur se ipsum accusare jsem dospěl k závěru, že předložení falešného pramene důkazu nelze touto zásadou pokrýt. Dále ve své práci jsem také konstatoval, že § 347a je možné spáchat i ve formě pokračujícího trestného činu.

Nabídl jsem výklad souvisejících trestných činů a stanovil, zda je či není možný jejich jednočinný souběh s § 347a. U nové právní úpravy znalců jsem shledal, že výslovný požadavek pravdivosti znaleckého posudku ve smyslu § 28 odst. 1 ZnalZ je nepřiměřeným požadavkem a může v praxi činit problémy. Obdobně problematickou jsem shledal novou právní úpravu tlumočnicků, jelikož způsobila vyjmutí písemných překladů z působnosti § 347 TrZ. U zamyšlení nad vyřčením nepravdy ze strany účastníků v civilních soudních řízeních jsem shledal, že trestné není, nicméně pro účely případného zavedení trestnosti takového jednání jsem upozornil na rozdíl ve výpovědní hodnotě účastnické výpovědi ve sporném a nesporném řízení, neboť na rozdíl od řízení sporného, je tato v řízení nesporném klíčová.

U druhé základní skutkové podstaty jsem dospěl k závěru, že rozšíření tam taxativně vyčtených trestných činů o § 348 a § 350 by nebylo účelné, jelikož u jisté části případů je takové jednání již nyní možné trestat dle § 332 TrZ, tedy jako podplacení. V jiných případech bude trestnost takového jednání dána účastenstvím, ovšem se zásadou akcesority. Při rozboru formy úmyslu potřebného k naplnění § 347a odst. 2 jsem po srovnání s obdobně znějícími skutkovými podstatami a jejich učebnicovým a komentářovým výkladem shledal, že postačuje úmysl nepřímý.

U zničení pramene důkazu jsem uvedl, že dojde-li k němu osobou odlišnou od pachatele původního trestného činu, je takové jednání již nyní trestné buď jako pomoc dle § 24 odst. 1 písm. c) TrZ nebo dle § 366 TrZ, zde však s výjimkou osoby pachateli

blízké. Dále jsem nabídl náhled do právní úpravy Slovenska. Tamní právní úprava ničení, respektive maření, trestá. Slovenská odborná veřejnost však nemá jednoznačný názor, zda se tohoto trestného činu může dopustit i obviněný či jeho obhájce. S ohledem na objekt této skutkové podstaty na Slovensku a zejména na zásadu nemo tenetur se ipsum accusare, kterou část slovenské odborné veřejnosti také argumentuje, jsem dospěl k závěru, že zavedení trestnosti ničení pramenů důkazu do našeho právního řádu by bylo v jejím rozporu. Jednoznačně jsem však shledal trestnost jednání advokáta spočívajícím v ničení pramene důkazu.

Nakonec jsem rozebral dopad § 347a na výkon advokacie. Ve vztahu k § 347a odst. 1 jsem dospěl k závěru, že k jejímu naplnění postačuje nepřímý úmysl. Je však na každém advokátovi, aby se sám rozhodl, zda daný pramen předloží, má-li pochybnosti o jeho pravosti. Ve vztahu k Českou advokátní komorou doporučovanému prohlášení jsem dospěl k závěru, že jeho význam není velký. U § 347a odst. 2 se domnívám, že dotčení výkonu advokacie je ještě menší, než v případě odst. 1, a to s ohledem na skutečnost, že zde rozhodnutí každého advokáta, zda danému subjektu prospěch nabídne, je ještě více osvobozeno od součinnosti klienta.

8. Seznam použitých zdrojů

8.1. Monografie

- ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, 3331 s.
- DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1568 s.
- DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1696 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Zvláštní část (§ 140 – 421). Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, 2136 s.
- FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 952 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6. vydání*. Praha: Leges, 2017, 976 s.
- SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, 458 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné. 8. vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 1052 s.
- KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, 961 s.
- BURDA, Eduard a kol. *Trestný zákon, Osobitná část, Komentár – II. díl*. Praha: C. H. Beck, 2011, 1608 s.
- ČENTÉŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon. Veľký komentár. 5. vydání*. Žilina: Eurokódex, 2020, 998 s.
- ČENTÉŠ, Jozef a kol. *Trestný zákon s komentárom*. Žilina: Vydavateľ Poradca podnikateľa, 2006, 624 s.

8.2. Odborné články

- MIČKAL, Martin. K trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 6, s. 31 - 45.
- PROVAZNÍK, Jan. Trestný čin maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku. *Státní zastupitelství*, 2019, roč. 17, č. 3, s. 32 - 45.

- VESECKÁ, Renata. Trestný čin maření spravedlnosti. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*, 2019, roč. 4, č. 2, s. 142 - 147.
- HARKABUS, Matúš. Likvidácia dôkazov zo strany páchateľov trestnej činnosti a princíp nemo tenetur se ipsum accusare. *Magister Officiorum*, 2012, roč. 2, č. 2., s. 29 - 37.

8.3. Internetové zdroje

- POLÁČEK, Bohumil. *Krátké zamyšlení nad novým znaleckým zákonem* [online]. advokatnidenik.cz, 29. dubna 2020 [cit. 29 října 2021]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/04/29/kratke-zamysleni-nad-novym-znaleckym-zakonom/>.
- Představenstvo ČAK. *Informace představenstva ČAK k trestnému činu maření spravedlnosti podle § 347a trestního zákoníku* [online]. cak.cz [cit. 16 ledna 2022] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=20626>.

8.4. Judikatura

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2011, sp. zn. 8 Tdo 608/2011.

8.5. Právní předpisy a důvodové zprávy

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních předkladatelích, ve znění pozdějších předpisů.
- zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- sdělení č. 84/2009 Sb. m. s., sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.
- důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., a některé další zákony, 57 str.
- důvodová zpráva k zákonu č. 254/2019 Sb., 99 str.

9. Shrnutí

Tato práce pojednává o trestném činu maření spravedlnosti dle § 347a trestního zákoníku, který do něj přibyl 1. 2. 2019, a dále také o souvisejících trestných činech. Zabývá se výkladem vybraných aspektů § 347a, zejména otázkou na jaké prameny důkazu a rozhodnutí se vztahuje, jaký je třeba úmysl, jak přistupovat k situacím, kdy je tento trestný čin spáchán opakovaně a v neposlední řadě jeho soulad se zásadou nemo tenetur se ipsum accusare. Ve vztahu k souvisejícím trestným činům práce zejména nabízí zkoumání možnosti jednočinných souběhů, zaměření na společné aspekty s § 347a a u znalců a tlumočnicků rozebírá vybrané problematické aspekty nové právní úpravy. Dále pojednává nad vhodností zavedení trestného činu zničení pramene důkazu do našeho právního řádu neboť to, na rozdíl např. od Slovenska, se v něm nyní nenachází a nakonec se práce zaměřuje na dotčení výkonu advokacie právě § 347a.

10. Summary

This thesis deals with the crime of obstruction of justice according to § 347a of the Criminal Code, which was added to it on February 1, 2019, and also with related crimes. It deals with the interpretation of selected aspects of § 347a, especially the question of what sources of evidence and which judgements it applies to, what form of the intention is needed, how to approach situations where this crime is committed repeatedly and, last but not least, its compliance with the principle of *nemo tenetur se ipsum accusare*. In relation to related crimes, the thesis mainly offers an examination of the possibility of single-action concurrences, it focuses on common aspects with § 347a and discusses selected problematic aspects of the new legislation for experts and translators. It also discusses the appropriateness of introducing the crime of destruction of the source of evidence into our legal system because unlike for example Slovakia, it is not found in it now. Finally the thesis focuses on affecting the practice of advocacy by § 347a.

11. Klíčová slova

- Trestní právo
- Trestní zákoník
- Trestný čin maření spravedlnosti
- Pramen důkazu
- Falšování pramene důkazu
- Křivé obvinění
- Křivé svědectví
- Nepravdivý znalecký posudek
- Křivé tlumočení
- Padělání veřejné listiny
- Padělání lékařské zprávy
- Nepřímý úmysl
- Zničení pramene důkazu
- Nemo tenetur se ipsis accusare

12. **Key words**

- Criminal law
- Criminal code
- Crime of obstruction of justice
- Source of evidence
- Forgery of the source of evidence
- False accusation
- False testimony
- False expert opinion
- False translation
- Forgery and alternation of public documents
- Forgery and issue of false medical report, opinion and finding
- Indirect intent
- Destruction of the source of evidence
- Nemo tenetur se ipsum accusare